

**Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta**

Klára Hladíková

Bankovní tajemství a jeho právní aspekty

Diplomová práce

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Bankovní tajemství a jeho právní aspekty“
vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Hněvčevsi dne 31. ledna 2012.

Chtěla bych poděkovat vedoucímu této diplomové práce JUDr. Michaelu Kohajdovi Ph.D za odborný dohled, cenné připomínky a trpělivost, kterou mi věnoval.

Poděkování patří také mé rodině za morální podporu a pomoc nejen při psaní této práce.

Obsah

1. Úvod.....	6
2. Bankovní tajemství.....	8
2.1 Obecné vymezení.....	8
2.2 Objekt bankovního tajemství	9
2.2.1 Bankovní obchody	9
2.2.2 Peněžní služby	10
2.2.3 Stav na účtech a stav depozit	11
2.3 Česká bankovní asociace	12
3. Ochrana osobních údajů.....	14
4. Prolomení bankovního tajemství.....	17
4.1 Výslovný souhlas klienta	17
4.2 Výjimky stanovené zákonem	17
4.2.1 Písemné vyžádání soudu pro účely občanského soudního řízení	19
4.2.2 Písemné vyžádání orgánu činného v trestním řízení	20
4.2.3 Písemné vyžádání Ministerstva financí	22
4.2.4 Písemné vyžádání orgánů sociálního zabezpečení	23
4.2.5 Další výjimky dle ustanovení § 38 odst. 3 BankZ.....	23
4.2.6 Výkon rozhodnutí, daňová exekuce a chybná dispozice.....	25
4.2.7 Prodlení s peněžitým plněním nebo porušení povinností vůči bance.....	27
4.2.8 Podnikání na území jiného státu	29
4.2.9 Zamezení platebním podvodům	29
4.3 Případy, kdy se nejedná o porušení bankovního tajemství	30
4.3.1 Postoupení pohledávky.....	30
5. Poskytování informací o klientech.....	33
5.1 Bankovní a nebankovní registry	34

5.2	Centrální registr úvěrů	35
6.	Právní důsledky porušení bankovního tajemství	37
7.	Povinnost mlčenlivosti	39
8.	Bankovní tajemství v unijní legislativě	41
9.	Pověstné Švýcarské bankovní tajemství.....	43
9.1	Omezení švýcarského bankovního tajemství.....	44
10.	Bankovní tajemství de lege ferenda	46
11.	Závěr.....	48
	Bibliografie	50
	Summary, Shrnutí	54
	Seznam klíčových slov, List of key words	56

1. Úvod

Tématem této práce je bankovní tajemství a jeho právní instituty. Bankovní tajemství je ve své nejzákladnější podobě upraveno v ustanovení § 38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.

Bankovní tajemství je obecně institut s hlubokou historickou tradicí a jeho prolamování zákonným způsobem bývá v legislativním procesu předmětem velké diskuze. Já osobně ho považuji za institut velice důležitý, ale zároveň zahalený skutečným tajemstvím. V současné době, kdy platební styk probíhá převážně v bezhotovostní formě, vlastníme každý bankovní účet a bankovní tajemství, tedy informace, které o nás banka shromažďuje a zároveň střeží, nabývají na důležitosti. Je to právě vztah důvěry, který je mezi klientem a bankou nejdůležitější. Klient bance poskytuje informace o svých osobních a majetkových poměrech, které zpravidla nezná ani osoba jemu nejbližší a je právě na bance, aby zajistila, že tyto údaje zůstanou všem neoprávněným osobám nadále utajeny. Případné porušení bankovního tajemství by bylo považováno za velký prohřešek banky, který by ji mohl velice poškodit.

Bankovní tajemství je zmíněno i ve většině, ne-li ve všech všeobecných podmínkách jednotlivých bank. I z jejich strany se mi dostalo vstřícného kroku, kdy mi některé banky působící u nás přislíbily pomoc a poskytnutí cenných informací.

Každý z nás si pod pojmem bankovní tajemství dokáže něco představit. Já bych se v této práci chtěla pokusit poskytnout nejen komplexní přehled o tom, co to bankovní tajemství vlastně je, ale zároveň i zdůraznit jeho propojení skrze další právní předpisy. Vzájemné propojení vyplývá především z jednotlivých zákonných výjimek, kdy lze bankovní tajemství legálně prolomit.

S bankovním tajemstvím jsem se poprvé setkala první den své studentské praxe v jedné olomoucké advokátní kanceláři. Mým úkolem bylo vyhledat veškeré dostupné informace právě o zmíněném institutu. To co se zprvu zdálo jako hledání jehly v kupce sena, se pro mě později stalo výzvou a námětem pro individuální téma diplomové práce. Doufám, že se mi podaří, této výzvy se náležitě zhostit.

Samotný text práce bude členěn do několika kapitol, z nichž asi nejdůležitější bude samotné vymezení bankovního tajemství a výjimky, kdy lze bankovní tajemství prolomit. Tyto výjimky můžeme dále rozdělit na případy, kdy udělí k poskytnutí údajů souhlas samotný klient a dále pak případy, kdy prolomení dovoluje zákon ve vztahu k různým státním orgánům. Práce bude dále obsahovat právní důsledky porušení bankovního tajemství, porovnání bankovního tajemství a ochrany osobních informací podle zákona č. 101/2000 Sb.,

o ochraně osobních údajů. Nelze také opomenout úpravu bankovního tajemství v unijní legislativě nebo ve státě jako je Švýcarsko, kde má bankovní tajemství dlouholetou tradici a neodmyslitelně k této zemi patří.

Současná právní úprava se jeví jako poněkud nepřehledná s řadou výjimek, kdy lze bankovní tajemství prolomit, a které zákonodárci neustále rozšiřují. Proto bych v závěru ráda shrnula pozitiva a negativa platné právní úpravy a učinila návrhy de lege ferenda.

Je třeba si uvědomit, že převážná část mé práce bude věnována pouze jedinému paragrafu, kterým je již výše zmíněný § 38 zákona č. 21/1992 Sb., o bankách. Z toho vyplývá množství použité literatury a jiných zdrojů. Většina odborných publikací obsahuje pouze krátkou zmínku o daném tématu nebo odkazuje na jiný právní předpis.

Ve své práci se zaměřím na shromáždění a rozbor dostupných informací, které následně porovnáím se současnou platnou právní úpravou bankovního tajemství, i ve vztahu k jiným právním předpisům. Práce bude založena na metodě analýzy, jejímž výsledkem by měl být komplexní přehled těch nejdůležitějších informací, které je možné o bankovním tajemství získat a následně poskytnout.

Tato práce vychází z právního stavu ke dni 31. ledna 2012.

2. Bankovní tajemství

V rámci činnosti banky dochází ke zpracování různých typů informací a údajů. Ve vztazích mezi bankou a klienty se zpravidla jedná o velice důvěrné informace, zejména o osobních, majetkových a finančních poměrech klientů. Je tedy nezbytné, aby klientům bylo zaručeno, že údaje svěřené bance budou chráněny před zneužitím a zůstanou utajeny všem neoprávněným osobám.¹ K zajištění této ochrany slouží institut bankovního tajemství.

2.1 Obecné vymezení

„Institut bankovního tajemství je tradičně považován za jeden z nezbytných předpokladů zajišťujících fungování bank a tržní ekonomiky vůbec.“²

Bankovní tajemství je upraveno zákonem č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „BankZ“). Konkrétně ustanovení § 38 BankZ vymezuje bankovní tajemství. Zde je v prvním odstavci stanoveno, že **bankovní tajemství se vztahuje na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit.** V dalších odstavcích ustanovení § 38 BankZ jsou následně upraveny jednotlivé výjimky z všeobecného zákazu porušení bankovního tajemství, postup a podmínky při jejich uplatňování.

„Bankovní tajemství působí zásadně vůči všem subjektům, ať jde o orgány veřejné moci nebo soukromé subjekty a platí i pro vztahy mezi jednotlivými bankami.“³

Povinnost zachovávat bankovní tajemství pak v praxi znamená, že informace o záležitostech týkajících se klienta, může banka sdělit třetí osobě pouze se souhlasem tohoto klienta nebo na základě zákonem stanovených výjimek.

„Vznik povinnosti k ochraně bankovního tajemství není nutně podmíněn tím, že banka skutečně poskytne klientovi určitou službu, resp. nelze jej považovat za obsah smlouvy o poskytnutí určité bankovní služby. Bankovní tajemství vzniká již v okamžiku, kdy banka získá předmětné informace v souvislosti s provozem bankovního podniku, tedy v postavení poskytovatele bankovních služeb, a to i pokud by následně mezi bankou a potencionálním klientem žádná smlouva uzavřena nebyla. Povinnost chránit bankovní tajemství trvá i po

¹ DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vydání. Praha: Vydavatelství Linde Praha a.s., 2005, s. 276- 280.

² MATES, Pavel. Bankovní tajemství a ochrana osobních údajů. *Obchodní právo*, 1999, č. 9, s. 2-6.

³ Tamtéž.

skončení smluvního vztahu mezi klientem a bankou.“⁴ A to podle názoru autorů citovaného komentáře neomezeně dlouho.

Úpravu bankovní tajemství ve vztahu k České národní bance obsahuje ustanovení § 49 zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ČNB“). Bankovní tajemství se vztahuje na všechny bankovní operace České národní banky včetně stavů na účtech.

Bankovní tajemství je třeba odlišovat od tajemství obchodního, jehož úpravu obsahuje zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ObchZ“). Obchodní tajemství je definováno v § 17 ObchZ tak, že je předmětem práv náležejících k podniku a tvoří jej veškeré skutečnosti obchodní, výrobní či technické povahy související s podnikem, které mají skutečnou nebo alespoň potenciální materiální či nemateriální hodnotu, nejsou v příslušných obchodních kruzích běžně dostupné, mají být podle vůle podnikatele utajeny a podnikatel odpovídajícím způsobem jejich utajení zajišťuje.

2.2 Objekt bankovního tajemství

Podle ust. § 38 BankZ se na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank, včetně stavů na účtech a depozit, vztahuje bankovní tajemství. Právní úprava BankZ se zabývá objektem bankovního tajemství, zapomíná však na úpravu práv a povinností samotné banky při jeho dodržování.⁵

2.2.1 Bankovní obchody

Jako první se v ustanovení § 38 BankZ uvádí, že se bankovní tajemství vztahuje na všechny bankovní obchody. Zákon o bankách však definici nepodává, pouze v ustanovení § 1 BankZ demonstrativně vymezuje předmět činnosti bank. Proto je nutné pátrat v literatuře obchodního práva.

„Termínem bankovní obchody označujeme obchodní smlouvy, jejichž nejméně jedním účastníkem (a to poskytovatelem služeb) je banka.“⁶ Autoři však následně dodávají, že se jedná o pojmové označení poněkud nepřesné a proto je nutné definici doplnit. „Jde totiž jednak o smlouvy uzavírané typicky bankami, jednak jde o obchody příznačné právě pro bankovní podnikání, tedy provoz podniku specializovaného na obchodování s kapitálem v peněžní

⁴ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 338-339.

⁵ LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999, s. 110.

⁶ BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 4. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 2007, s. 427- 429.

*formě a poskytování s tím souvisejících finančních služeb spojených s úschovou a obsluhou tohoto kapitálu. Smlouvy o bankovních obchodech jsou typickými adhezními smlouvami, resp. smlouvami uzavíranými typicky adhezním způsobem.*⁷ To znamená, že obsah smlouvy není výsledkem jednání smluvních kontrahentů, ale je stanoven jednou ze smluvních stran a druhá strana má pouze možnost podmínky zcela přijmout, nebo nepřijmout. Text smlouvy je zpravidla předtištěn na formulářích a bývá pouze doplněn o specifické údaje jednotlivých případů.

Kromě toho je možné bankovní obchody rozdělit na bankovní obchody pasivní a aktivní. Toto označení je výstižné, jelikož jejich objem a skladba jsou vyjádřeny v bankovní rozvaze (bilanci) na straně aktiv a na straně pasiv. Jako pasivní obchody se označují ty smlouvy, v nichž banka vystupuje v postavení dlužníka a jako aktivní naopak ty smlouvy, v nichž vystupuje jako věřitel. Mezi typické pasivní bankovní obchody patří vklady a přijaté úvěry, naproti tomu rozhodující v aktivních bankovních obchodech jsou různé druhy půjček.⁸

2.2.2 Peněžní služby

Peněžní služby bank jsou dalším pojmem definice bankovního tajemství. Najít však rozdíl mezi pojmy peněžní služby bank a bankovní obchody, není vůbec jednoduché. Obzvláště, když je možné narazit na formulace, které bankovní obchody ve svém souhrnu ztotožňují se službami.⁹ To je možné vysvětlit skutečností, že bankovní obchody v kontextu s poskytováním bankovních služeb není oprávněn poskytnout jiný subjekt než banka.¹⁰ Zatímco peněžní služby může poskytovat i nebankovní subjekt jako např. Česká pošta. Ta peněžní služby vykládá jako nástroj platebního styku pro převod peněžních částek a to i do zahraničí.¹¹

Proto bych se s vysvětlením pojmu peněžní služby bank, který má vedle označení bankovní obchody své opodstatnění, ztotožnila s názorem pana P. Lišky, který uvádí, že tento pojem může sloužit „*například k pokrytí i takových případů, kdy banka není přímým účastníkem bankovního obchodu jako smluvní strana vůči klientovi, ale jako třetí osoba, která zajišťuje*

⁷ BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 4. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 2007, s. 427- 429.

⁸ POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. vydání. Praha: Vydavatelství Ekopress, s.r.o., 1995, s. 16- 17.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ LIŠKA, Petr. *Objekt právní úpravy bankovního tajemství a povinnost mlčenlivosti*, Pocta Milanu Bakešovi k 70. narozeninám, 2009. s. 218-224

¹¹ Peněžní služby České pošty [online]. cpost.cz, [cit. 24. listopadu 2010]. Dostupné na <<http://www.cpost.cz/cz/sluzby/penezni-sluzby/>>

uskutečnění smluvního vztahu.“ Takovým případem může být např. výběr z bankomatu patřícího jiné bance, než je vystavitel naší platební karty.¹²

Vedle pojmu peněžní služby bank je možné narazit také na výraz finanční služby, který se však vztahuje pouze na smlouvy o finančních službách uzavíraných na dálku. Tuto úpravu obsahuje zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „OZ“), ve znění pozdějších předpisů. V ustanovení § 54a OZ se uvádí, že smlouvami o finančních službách se pro účely smluv uzavíraných na dálku upravených v tomto zákoně rozumí smlouvy týkající se bankovních, platebních, úvěrových nebo pojistných služeb, smlouvy týkající se penzijního připojištění, smlouvy týkající se poskytování investičních služeb nebo smlouvy týkající se obchodů na trhu s investičními nástroji. V případě pochybností se má za to, že za smlouvu o finančních službách se pro účely smluv uzavíraných na dálku vždy považuje smlouva uzavíraná v rámci předmětu podnikatelské činnosti podle první věty, kde na straně dodavatele vystupuje banka, pobočka zahraniční banky, devizové místo, instituce elektronických peněz, stavební spořitelna, spořitelni nebo úvěrní družstvo, pojišťovna, pojišťovací zprostředkovatel, pojišťovací makléř, pojišťovací agent, obchodník s cennými papíry, penzijní fond, investiční společnost, investiční fond, organizátor regulovaného trhu, investiční zprostředkovatel, nebo zahraniční osoba s obdobným předmětem podnikání.

Současné znění ustanovení § 54a OZ je výsledkem provedení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65 ES ze dne 23. září 2002, o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh a na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnice 97/7/ES a 98/27/ES.¹³

2.2.3 Stav na účtech a stav depozit

Součástí definice bankovního tajemství jsou i informace o stavu na účtech a depozit klientů. Je nutné zdůraznit, že před uvedenými pojmy je doplněno slovo „včetně“. Z toho je možné dovodit, že oba pojmy je možné zahrnout pod označení bankovní obchody nebo peněžní služby. Domnívám se, že zákonodárce zamýšlel tímto způsobem zvláště upozornit na důležitost těchto pojmů.

Informace o stavu na účtu klienta patří mezi velmi citlivé údaje a zároveň třetími osobami nejvyžadovanější. Stav na účtu je možné definovat jako zůstatek kreditní či debetní, tedy peněžní částku, která je klientovi skutečně k dispozici, či částku, kterou naopak klient bance v

¹² LIŠKA, Petr. Objekt *právní úpravy bankovního tajemství a...*, s. 218- 224.

¹³ ŠVESTKA, J., JEHLIČKA, O., ŠKÁROVÁ, M., SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 10. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 361- 363 (§ 54a).

daném okamžiku dluží. Například ustanovení § 710 odst. 2 ObchZ upravuje, kdo smí s peněžními prostředky na běžném účtu, tedy stavem na účtu, zacházet. S peněžními prostředky na účtu jsou oprávněny nakládat jen osoby uvedené v podpisových vzorech předaných majitelem účtu bance, jiné osoby pouze za podmínek stanovených ve smlouvě o běžném účtu. Podpisové vzory musí mít náležitosti plné moci. Banka je pak oprávněna nakládat s peněžními prostředky na účtu, stanoví-li tak zákon nebo smlouva o běžném účtu.

V právní úpravě zákona č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách, který předcházel současně platnému zákonu o bankách, bylo v ustanovení § 23 stanoveno, že bankovní tajemství se vztahuje na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank a spořitelen včetně stavů na účtech a depozit cenných papírů. Mezi současnou a předcházející právní úpravou bankovního tajemství je možné spatřit jediný rozdíl a to, že objektem bankovního tajemství byl stav depozit cenných papírů.

Následně zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů do sebe začlenil úpravu smlouvy o úschově, správě, uložení a obhospodařování cenných papírů.¹⁴

„K uzavírání těchto smluv nejsou již výlučně oprávněny jen banky, ale i další osoby poskytující uvedené služby, zejména obchodníci s cennými papíry.“¹⁵

Z toho tedy vyplývá, že okolnost pověření obchodníků s cennými papíry vedením depozit cenných papírů, vedla ke změně a vypuštění vymezení, že jde o depozita cenných papírů, z původní právní úpravy.

Samotný pojem depozitum je pak možné definovat jako nějaký vklad, vloženou věc nebo ve vztahu k bance pak peněžní prostředky uložené v peněžním ústavu.

2.3 Česká bankovní asociace

Velký podíl na podobě a úpravě bankovníctví v České republice má Česká bankovní asociace (dále jen „ČBA“) a proto ji nelze v mé práci nezmínit.

ČBA vznikla v roce 1990 pod původním názvem Bankovní asociace a od roku 1992 působí jako dobrovolné sdružení právnických osob podnikajících v peněžnictví a oblastech úzce souvisejících. V současné době ČBA sdružuje 33 bank, které reprezentují více než 99 % bankovního sektoru. ČBA se angažuje v průběhu přípravy zákonných i podzákonných norem, zejména v oblastech bankovního dohledu, platebního styku, kapitálového trhu, cenných

¹⁴ Ustanovení § 34 až § 38 zákona č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵ LIŠKA, Petr. Objekt právní úpravy bankovního tajemství a..., s. 218-224.

papírů, apod. Dále poskytuje spolupráci při prevenci bankovní a finanční kriminality, jakož i legalizace výnosů z trestné činnosti.¹⁶

ČBA vydává Etický kodex ČBA a také Kodex chování mezi bankami a klienty, někdy také označován jako Standardy bankovních aktivit. Důvod, proč zde zmiňuji tyto dva kodexy, je jednoduchý, oba obsahují ustanovení o zacházení s informacemi o klientech. Rozdíl mezi zákonnou úpravou a těmito kodexy spočívá především v tom, že banky se k jejich dodržování zavázaly dobrovolně.

Etický kodex lze obecně definovat jako soubor morálních pravidel v písemné podobě, které by měly být dodržovány i přes to, že je nelze vynucovat státní mocí. Etický kodex ČBA navazuje na Etický kodex finančního trhu a obsahuje obecné zásady chování bank, vztah pracovníka k bance, v níž je zaměstnán, vztahy banky a jejích zaměstnanců ke klientele a vztahy bank navzájem. V článku I. bodu 2 je upraveno, že banka zachovává důvěrnost informací souvisejících se smluvním vztahem ke klientovi a dodržuje povinnost mlčenlivosti. To zahrnuje též zásadu nezveřejňování či nesdělování třetí straně údajů o účtech svých klientů, jejich názvů, jmen a adres. Etický kodex ČBA hovoří výslovně o povinnosti mlčenlivosti, ale i když povinnosti zachovávat bankovní tajemství nezmiňuje, je možné ji z uvedeného textu dovodit.

Kodex chování mezi bankami a klienty, Standard č. 19/2005 (dále jen „Standard“) vydává ČBA za účelem dosažení jednotného přístupu členských bank ke specifickému postavení individuální klientely a k nastavení určitého minimálního standardu péče o klienty. Standard obsahuje podrobnou úpravu práv klientů ve vztahu k bankám a práva banky ve vztahu ke klientům i řešení případného sporu. Vymezuje předmět bankovního tajemství i zacházení s dalšími údaji, které klient bance poskytl. Takové údaje slouží bance jen pro ty účely, pro které jí byly klientem poskytnuty, s výjimkou kdy je banka na základě obecně závazných předpisů povinna nebo na základě klientova předchozího souhlasu oprávněna poskytnout je třetí osobě. Pokud by měl klient pochybnosti o tom, zda chování banky je v souladu s ustanoveními Standardu, či se domníval, že banka některá ustanovení nedodržuje, může podat bance podnět k vnitřnímu prošetření. Banka klientovi sdělí, kdo se bude jeho podnětem zabývat a v jaké lhůtě mu odpoví. Jestliže by jeho pochybnosti přetrvávaly i poté, může o tom učinit oznámení kanceláři ČBA.¹⁷

¹⁶ Česká bankovní asociace [cit. 6. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.czech-ba.cz/o-cba>>

¹⁷ Kodex chování mezi bankami a klienty, Standard č. 19/2005.

3. Ochrana osobních údajů

Informace a údaje o svých klientech, které banky zpracovávají, mají nejčastěji povahu osobních údajů, které jako takové podléhají úpravě zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „ZOOÚ“), ve znění pozdějších předpisů.¹⁸

Pojem bankovní tajemství a osobní údaj spojuje několik důležitých znaků, ale přesto je nutné oba pojmy odlišovat. Bankovní tajemství se vztahuje na informace o všech klientech, ať už se jedná o právnické či fyzické osoby. Naproti tomu, zvláštní režim pro nakládání s osobními údaji se uplatňuje pouze ve vztahu ke klientům, jako fyzickým osobám. U obou typů ochrany údajů však platí zásada, že bez souhlasu osoby, které se týkají, je možné je sdělit a poskytnout třetí osobě pouze v případech a za podmínek stanovených zákonem.¹⁹ V konkrétním případě bude vždy nutné zvolit ten typ ochrany, který zajistí klientovi větší bezpečí a lepší právní nároky (jako *lex specialis*).²⁰

V ustanovení § 4 tohoto zákona je vysvětlena řada důležitých pojmů. Osobní údaj je zde definován jako jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů.

Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže ho lze přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.

Mezi takové údaje patří nejen jméno, příjmení, rodné číslo, datum narození, adresa, ale i vzdělání, profese, telefonní číslo, e-mailová adresa nebo klientův podpis, který je uveden na podpisovém vzoru.²¹

Správce je každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj. „*Ve vztahu k osobním údajům, které banka zpracovává v souvislosti s výkonem bankovních činností, k osobním údajům zaměstnanců, které banka zpracovává jako zaměstnavatel, a osobním údajům dalších osob, které banka zpracovává v souvislosti se svou další činností (např. v rámci dodavatelsko-odběratelských vztahů), má banka postavení správce.*“²²

Zpracovatel je každý subjekt, který na základě zvláštního zákona nebo pověření správcem zpracovává osobní údaje podle tohoto zákona. Zpracováním osobních údajů je jakákoliv

¹⁸ MATES, Pavel. Bankovní tajemství a ochrana osobních údajů. *Obchodní právo*, 1999, č. 9, s. 2-6.

¹⁹ Vnitřní předpis nejmenované české banky.

²⁰ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 341.

²¹ KALABIS, Zbyněk. *Bankovní služby v praxi*. 1. vydání. Brno: Computer Press, a. s., 2005, s. 13.

²² Vnitřní předpis nejmenované české banky.

operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji, a to automatizovaně nebo jinými prostředky. Zpracováním osobních údajů se rozumí zejména shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace. V případech, kdy banka zpracovává osobní údaje fyzických osob pro jiný subjekt (např. tzv. outsourcing), má postavení zpracovatele.²³ K tomu, aby banka směla osobní informace o klientech zpracovávat, se ze zákona vyžaduje souhlas subjektu údajů. Zákon však stanovil výjimky, na jejichž základě může banka osobní údaje zpracovávat i bez tohoto souhlasu. Tyto výjimky jsou upraveny v ustanovení § 5 odst. 2 písm. a) až g) ZOOÚ. Dá se říci, že: „*Zpracování osobních údajů klientů v rámci běžné činnosti banky má zpravidla povahu zpracování, které není podmíněno souhlasem subjektu údajů.*“²⁴

Souhlas subjektu údajů se vyžaduje v případech, kdy banka zpracovává osobní údaje nad rámec běžné činnosti nebo pro další účely. Takovým souhlasem se rozumí svobodný a vědomý projev vůle, jehož obsahem je svolení se zpracováním osobních údajů. Podmínka svobodného a vědomého souhlasu nebude naplněna v případě, kdy je poskytnutí produktu nebo služby banky podmíněno tímto souhlasem. Zároveň musí být subjekt údajů informován, pro jaký účel zpracování a k jakým osobním údajům je souhlas dáván, i jakému správci a na jaké období. Zákon výslovnou formu udělení souhlasu nestanovil, proto ho lze učinit písemně, elektronickou formou, po telefonu nebo i konkludentně. „*Pokud tedy někdo uzavírá např. smlouvu o běžném účtu, nutně s tím současně dává souhlas s tím, aby příslušný peněžní ústav vedl ve svém informačním systému nejen jeho identifikační údaje, ale také údaje o pohybu prostředků na tomto účtu.*“²⁵ Dále platí, že udělený souhlas musí být správce schopen prokázat po celou dobu zpracování. Z tohoto důvodu klienti ve většině bank podepisují formulář, kterým dávají bance souhlas se zpracováním jejich osobních údajů. Klient má právo svůj souhlas kdykoliv odvolat, a to i bez udání důvodu.

I v případě, že by klient odmítl udělit souhlas, nebo nějakou část souhlasu vyloučil, může s ním banka uzavřít bankovní obchod. Musí však s údaji nakládat v souladu s jeho vůlí. Jiná situace by byla, kdyby klient odmítl bance sdělit svoje identifikační údaje, např. odmítl

²³ Tamtéž.

²⁴ Vnitřní předpis nejmenované české banky.

²⁵ MATES, Pavel. Bankovní tajemství a ochrana osobních údajů. *Obchodní právo*, 1999, č. 9, s. 2-6.

předložit svůj občanský průkaz. S takovou osobou by nebylo možné uzavřít žádnou smlouvu.²⁶

Klient má naopak právo podat žádost na poskytnutí informací o osobních údajích o něm zpracovaných a vedených. ZOOÚ v ust. § 21 uvádí další důležitá práva klientů. Každý klient, který zjistí nebo se domnívá, že správce nebo zpracovatel provádí zpracování jeho osobních údajů, které je v rozporu s ochranou soukromého a osobního života nebo v rozporu se zákonem, zejména jsou-li osobní údaje nepřesné s ohledem na účel jejich zpracování, může požádat správce nebo zpracovatele o vysvětlení a požadovat, aby správce nebo zpracovatel odstranil takto vzniklý stav. Zpravidla se bude jednat o blokování, provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů. Nic však nebrání tomu, aby se klient v případě porušení povinností správce nebo zpracovatele obrátil přímo na Úřad pro ochranu osobních údajů. Vznikla-li klientovi nemajetková újma, nárok může uplatnit podle § 13 OZ. V ostatních případech vzniku škody se použije obecná úprava náhrady škody podle občanského a obchodního zákoníku.

Poruší-li banka některou z výslovně uvedených povinností, které jí ukládá ZOOÚ, např. odmítne-li správce poskytnout vysvětlení a požadované informace, bude se dle ust. § 45 ZOOÚ jednat o správní delikt, za který bance hrozí nemalá pokuta.

²⁶ Tamtéž.

4. Prolomení bankovního tajemství

Povinnost chránit bankovní tajemství neplatí zcela absolutně. Z tohoto ustanovení platí několik důležitých výjimek, které je možné rozdělit do dvou kategorií. Jedná se o výjimky stanovené zákonem a výjimky vyplývající z výslovného souhlasu klienta, který tím umožňuje bance poskytnout o něm vymezené informace třetím osobám.²⁷

4.1 Výslovný souhlas klienta

Se souhlasem klienta je možné podat informace týkající se jeho osoby a záležitostí, které jsou předmětem bankovního tajemství v podstatě komukoli. K tomu dochází zejména v případech, kdy se jedná o klienta podnikatele a informace je určena pro jeho obchodní partnery nebo jiné banky.²⁸

4.2 Výjimky stanovené zákonem

Bez souhlasu klienta může banka zprávu o záležitostech, které jsou předmětem bankovního tajemství, podat pouze v případech stanovených v § 38 odst. 2, 10 BankZ a na písemné vyžádání příslušných orgánů v zákonem taxativně stanovených případech, které jsou uvedeny v § 38 odst. 3 BankZ.

Upozornila bych na zákonodárcem rozdílně vymezený pojem záležitostí, které jsou předmětem bankovního tajemství. V ustanovení § 38 odst. 2 BankZ se hovoří o všech záležitostech, které jsou předmětem bankovního tajemství, zatímco v odstavcích 3 a 10 zákon stanoví výjimky prolomení pouze ohledně záležitostí týkajících se klienta.²⁹

Odstavec čtvrtý dále určí podmínky, kdy je banka povinna sdělit na písemné vyžádání identifikační údaje o svém klientovi, který je majitelem účtu a osobách oprávněných nakládat s peněžními prostředky, jakož i údaje o záležitostech týkajících se tohoto účtu.

Na rozdíl od současné právní úpravy, předchozí zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách, dále rozlišoval, zda je klientem právnická nebo fyzická osoba.³⁰

²⁷ Toto rozdělení uvádí autor DVORÁK P. ve svých publikacích s touto tematikou. Např. *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. 2. vydání. Praha: Vydavatelství: Linde Praha a.s., 2001, s. 143-151. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vydání. Praha: Vydavatelství Linde Praha a.s., 2005, s. 276- 280.

²⁸ LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999, s. 110.

²⁹ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 343.

³⁰ Zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách (§ 23, 24)
§ 23

(1) Na všechny bankovní obchody a peněžní služby bank a spořitelen včetně stavů na účtech a depozit cenných papírů se vztahuje bankovní tajemství podle odst. 2, § 24 a § 25.

V ustanovení § 38 odst. 2 BankZ je stanoveno, že **zprávu o všech záležitostech**, které jsou předmětem bankovního tajemství, je banka povinna podat osobám pověřeným výkonem bankovního dohledu. Za porušení bankovního tajemství se nepovažuje výměna informací mezi Českou národní bankou a orgány bankovního dohledu a obdobných institucí jiných států, jestliže jsou předmětem výměny informace o subjektech, které působí nebo hodlají působit na území příslušného státu. Porušením povinnosti dodržet bankovní tajemství rovněž není sdělení údajů o klientovi a jeho obchodech při podání trestního oznámení nebo při plnění oznamovací povinnosti podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo podle zákona o provádění mezinárodních sankcí.

„Zde je na místě podotknout, že banka (na rozdíl od státních orgánů) není povinna podat trestní oznámení vždy, když se dozví o okolnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Lze však upozornit, že podle § 367 a 368 TrZ jsou pracovníci banky povinni jednak překazít, a jednak oznámit spáchání některých trestných činů (mimo jiné např. podplácení)“³¹ V takové situaci by soud pracovníky zbavil povinnosti mlčenlivosti podle ust. § 39 BankZ.

K ustanovení § 38 odst. 2 BankZ je možné o kousek dále objevit ještě jedno, téměř totožné ustanovení. Konkrétně § 38a odst. 6 BankZ stanoví, že oznámení banky o podezření, že byl spáchán trestný čin nebo přešůpek, učiněné státnímu zástupci, policejním nebo jiným příslušným orgánům, nemůže být posuzováno jako porušení bankovního tajemství. Toto ustanovení obsahuje navíc možnost oznámit i pouhý přešůpek.

V jednotlivých případech stanovených v § 38 odst. 3 BankZ je nutné k podání zprávy o **záležitostech, týkajících se klienta**, které jsou předmětem bankovního tajemství, předložit písemné vyžádání, které však musí obsahovat údaje, podle nichž může banka příslušnou záležitost identifikovat.

(2) Zprávy o stavu na účtech právnických osob a o úvěrech jim poskytnutých lze podat těmto osobám, jejich zakladatelům a s výslovným souhlasem právnické osoby i jiným osobám. Bez tohoto souhlasu lze zprávu podat jen při prokázání oprávněného zájmu a jen se souhlasem statutárního orgánu banky nebo spořitelny, anebo stanoví-li tak obecně závazný právní předpis.

§ 24

(1) U vkladů fyzických osob je banka a spořitelna povinna zachovat anonymitu vkladů i vkladatelů ve vztahu k třetím osobám a u vkladů znějících na doručitele se zachovává anonymita vkladatele i ve vztahu k bance a spořitelně.

(2) Zprávu o vkladu fyzické osoby lze podat jen na dotaz soudu pro účely občanského soudního řízení 15) a na dotaz soudu nebo jiného orgánu činného v trestním řízení při trestním stíhání 16) týkajícím se vkladu. Dotaz musí obsahovat údaje, podle nichž lze vklad jednoznačně identifikovat. Nedotčeno zůstává oprávnění státních notářství podle zvláštního předpisu v řízení o dědictví.

³¹ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 342.

Mezi takové údaje patří především jméno, bydliště a rodné číslo klienta fyzické osoby nebo obchodní jméno, sídlo a identifikační číslo klienta právnické osoby.³²

Z povahy věci však vyplývá, že subjektem, který je oprávněn posoudit, zda písemné vyžádání dostatečně identifikuje danou věc, je adresát dotazu - tedy banka. Nelze také vyloučit, že rozsah údajů potřebných k identifikaci záležitosti, se bude lišit nejen banka od banky, ale je možné, že i v rámci jedné banky bude případ od případu nutno uvést jiný rozsah údajů. K tomu dochází zejména v důsledku rozdílnosti informačních systémů bank, působením mezinárodních bank a skupin, množstvím klientů i obchodů apod. Každý konkrétní případ bude tedy nutné posuzovat samostatně a postupovat s obezřetností tak, aby nedošlo k záměně věci a k podání informací o jiném klientovi.³³

Za podání zprávy o záležitostech týkajících se klienta, náleží bance úhrada věcných nákladů.

4.2.1 Písemné vyžádání soudu pro účely občanského soudního řízení

Podle ustanovení § 38 odst. 3 písm. a) BankZ podá banka zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, jen na písemné vyžádání soudu pro účely občanského soudního řízení, tj. řízení vedené soudy dle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „OSŘ“), ve znění pozdějších předpisů. Soud bude při vyžádání postupovat v souladu s ustanovením § 128 OSŘ. Zde je stanoveno, že každý je povinen bezplatně na dotaz sdělit soudu skutečnosti, které mají význam pro řízení a rozhodnutí. Toto ustanovení směřuje zejména na úkony notáře v postavení soudního komisaře v dědickém řízení. V ustanovení § 38 odst. 3 OSŘ je uvedeno, že úkony notáře, které provedl jako soudní komisař, se pak považují za úkony soudu.

V tomto kontextu bych upozornila na historické souvislosti. Zákon o bankách původně obsahoval v § 38 odst. 4 oprávnění státního notářství v řízení o dědictví vyžádat si zprávu o záležitostech klienta, které byly jinak předmětem bankovního tajemství. Novela obsažená v zákoně č. 264/1992 však tento odstavec zrušila a od 1. 1. 1993 bylo třeba zachovávat bankovní tajemství i vůči notářům, kteří se stali soukromými osobami.³⁴ Zákon přesně nespécifikoval, jakým způsobem mají osoby, označující se za soudní komisaře, prokazovat bance své pověření činit úkony, které se ve smyslu § 38 odst. 3 OSŘ považují za úkony soudu

³² BARÁK, J., MATAJ, J., ZAGAR, T. *Zákon o bankách s komentářem*. Praha: Vydavatelství ASPI Publishing, s.r.o., 2001, s. 119- 125.

³³ LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999, s. 111.

³⁴ JIRKŮVOVÁ, Margita, MAREK, Karel, TOMÍČKOVÁ, Silvie. *Banky, bankovní služby, burza*. 1. vydání. Brno: Iuridica Brunensia, 1995, s. 36- 38.

a patří pod současné ust. § 38 odst. 3 písm. a). Vysvětlení poskytl rozhodnutí odvolacího soudu v Brně sp. zn. 18 Co 88/94: Notář, který byl jako soudní komisař pověřen dle § 38 OSŘ provedením úkonů v řízení o dědictví, není povinen prokazovat, že byl v konkrétní věci soudem pověřen. Stejně jako např. soudce není povinen prokazovat, že je soudcem určitého soudu a že byl dle rozvrhu práce pověřen projednáním konkrétní věci.³⁵

Vyžádání jménem soudu může za podmínek stanovených v zákoně č. 189/1994., o vyšších soudních úřednících učinit i vyšší soudní úředník. Konkrétně ustanovení § 10 odst. 1 písm. b) stanoví přesné podmínky, kdy vyšší soudní úředník může provádět úkony soudu prvního stupně ve věcech řízení o dědictví.³⁶

„Zaměstnanci a členové orgánů banky mohou být vyslechnuti podle § 131 OSŘ, avšak podmínkou je podle § 124 OSŘ, že budou nejprve zbaveni mlčenlivosti § 39 BankZ.“³⁷

4.2.2 Písemné vyžádání orgánu činného v trestním řízení

Podle ustanovení § 38 odst. 3 písm. b) BankZ podá banka zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, jen na písemné vyžádání orgánu činného v trestním řízení za podmínky, které stanoví zvláštní zákon. Tímto zákonem je č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (neboli trestní řád, dále jen „TŘ“), ve znění pozdějších předpisů. Orgány činnými v trestním řízení jsou pak dle ustanovení § 12 odst. 1 TŘ soud, státní zástupce a policejní orgán. Nicméně k vyžádání údajů, které jsou předmětem bankovního tajemství, je podle ustanovení § 8 odst. 2 TŘ oprávněn do podání obžaloby pouze státní zástupce a po jejím podání nebo podání návrhu na potrestání předseda senátu (samosoudce). Toto omezení vyplývá zejména z důležitosti chráněných informací, které jsou velmi často důležitým vodítkem pro odhalení závažné, zejména hospodářské kriminality.

V situaci, kdy by do banky přišel vyšetřovatel Policie ČR a požadoval okamžité sdělení informací o účtu nějakého klienta, není banka, ač se jedná o orgán činný v trestním řízení, oprávněna informace poskytnout.

Zároveň musí být splněn požadavek, že poskytnutí informací je nezbytné k řádnému objasnění okolností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, popř. v řízení před soudem též podmínka, že je toho třeba k posouzení poměrů obviněného anebo pro výkon rozhodnutí.

³⁵ Rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 15. srpna 1994, sp. zn. 18 Co 88/94.

³⁶ LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999, s. 112.

³⁷ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 344.

Získání informace je pak omezeno pouze na stádium přípravného řízení a řízení před soudem.

Nutně proto musí předcházet:

- sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení, nebo
- provedení neodkladných nebo neopakovatelných úkonů,
- a nebyly-li tyto úkony provedeny, zahájení trestního stíhání.

Ustanovení § 8 odst. 3 TŘ pak stanoví, že z důvodů uvedených v odstavci 2 může předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce nařídít sledování bankovního účtu, a to nejvýše po dobu šesti měsíců. Zákon dále upravuje možnosti prodloužení doby sledování účtu a určí, že údaje takto získané, nelze využít pro jiný účel než pro trestní řízení, v jehož rámci byly získány.³⁸ Tento odstavec byl do TŘ přidán, neboť tyto prostředky mají důležitý význam při potírání hospodářské kriminality, organizovaného zločinu a praní špinavých peněz.³⁹

V praxi si lze představit situaci, kdy o sledování účtu bude žádat policejní orgán. Mohl by tak učinit bezprostředně po sepsání záznamu o zahájení úkonů trestního stíhání, ale musel by nejprve požádat státního zástupce, který by pak podal návrh soudu.

*„Za malý průlom lze považovat zákonem o bankách nezmiňovanou výjimku z bankovního tajemství podle § 68 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.“*⁴⁰ Pro účely zahájeného pátrání po konkrétní hledané nebo pohřešované osobě může Policie žádat od banky předávání dat o době a místě použití elektronického platebního prostředku této osoby a to způsobem, který umožňuje dálkový a nepřetržitý přístup. Získané informace lze využít pouze pro účely zjištění doby a místa pobytu osoby, tedy nikoliv jako např. důkaz v trestním řízení. Tento zákon upravuje ještě jednu výjimku z bankovního tajemství. Tou je ust. § 71 písm. b) zákona o Policii ČR. Útvar policie, jehož úkolem je boj s terorismem, může za účelem předcházení a odhalování konkrétních hrozeb v oblasti terorismu v nezbytném rozsahu taktéž žádat od banky předávání dat o době a místě použití elektronického platebního prostředku, způsobem umožňujícím dálkový a nepřetržitý přístup. Zákon však ani v jednom případě nevysvětluje, jak zajistit dálkový a nepřetržitý přístup.

Za zmínku stojí, v kolika případech Policie ČR v roce 2010 využila právo zjišťovat provozní a lokalizační údaje mimo trestní řízení, konkrétně na základě výše uvedených ust. § 68 a § 71

³⁸ ŠÁMAL, P. a kolektiv. *Trestní řád. Komentář*. 6. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s 79-91 (§ 8 odst. 2, 3).

³⁹ Článek ASPI: Komu a kdy lze sledovat bankovní účet dle § 8 odst. 3 TŘ.

⁴⁰ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 346.

zákonu o Policii ČR. Bylo vzneseno 3 181 požadavků a počet odpovědí odpovídal počtu žádostí.⁴¹

4.2.3 Písemné vyžádání Ministerstva financí

Podle ustanovení § 38 odst. 3 písm. e) BankZ podá banka zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, jen na písemné vyžádání Ministerstva financí (dále jen „ministerstvo“) za podmínek, které stanoví zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo zákon o provádění mezinárodních sankcí.

Vedle tohoto zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, v souladu s požadavky směrnice Evropských společenství upravuje závazky tzv. povinných osob, mezi které patří i banka. Zejména se jedná o identifikaci klienta, kontrolu klienta, oznámení podezřelého obchodu, uschování informací, povinnost mlčenlivosti, výjimky z ní apod.

Zjistí-li banka podezřelý obchod, oznámí to ministerstvu bez zbytečného odkladu, nejpozději do 5 kalendářních dnů ode dne zjištění podezřelého obchodu. Vyžadují-li to okolnosti případu, zejména hrozí-li nebezpečí z prodlení, je banka povinna podezřelý obchod oznámit neprodleně po jeho zjištění. Za podezřelý obchod se podle výše uvedeného zákona považuje obchod uskutečněný za okolností vyvolávajících podezření ze snahy o legalizaci výnosů z trestné činnosti nebo podezření, že v obchodu užitá prostředky jsou určeny k financování terorismu, anebo jiná skutečnost, která by mohla takovému podezření nasvědčovat. Zákon uvádí demonstrativně několik případů. Hrozí-li nebezpečí, že bezodkladným splněním příkazu klienta by mohlo být zmařeno nebo podstatně ztíženo zajištění výnosu z trestné činnosti nebo prostředků určených k financování terorismu, může banka splnit příkaz klienta týkající se tohoto obchodu nejdříve po uplynutí 24 hodin od přijetí oznámení ministerstvem. V případě složitosti, může ministerstvo bance uložit, aby splnění příkazu odložila nebo majetek zajistila, maximálně však na dobu 72 hodin. Jestliže ministerstvo bance do konce uvedených lhůt nesdělí, že podalo trestní oznámení, banka příkaz klienta provede. V případě že bylo podáno, provede banka příkaz klienta po uplynutí 3 kalendářních dnů od jeho podání, pokud orgán

⁴¹ Provozni a lokalizační údaje o komunikaci zákazníků [cit. 9. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/provozni-a-lokalizacni-udaje-o-komunikaci-zakazniku.aspx>>

činný v trestním řízení do konce této lhůty nerozhodne o odnětí nebo zajištění předmětu podezřelého obchodu.

4.2.4 Písemné vyžádání orgánů sociálního zabezpečení

Podle ustanovení § 38 odst. 3 písm. f) BankZ podá banka zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, jen na písemné vyžádání orgánů sociálního zabezpečení ve věci řízení o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, které klient dluží, včetně dluhu na přirážce k pojistnému, penále a pokutách, orgánů nemocenského pojištění ve věci řízení o přeplatku na dávkách nemocenského pojištění, regresních náhradách a dluhu na pokutách, orgánů sociálního zabezpečení nebo obecních úřadů obcí s rozšířenou působností nebo pověřených obecních úřadů ve věci řízení o přeplatku na dávkách sociálního zabezpečení a dluhu na pokutách nebo orgánů státní sociální podpory ve věci řízení o přeplatku na dávkách státní sociální podpory, který je klient povinen vrátit, to platí i pro vymáhání tohoto pojistného, příspěvku a přeplatku. Podle zákona č. 582/ 1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů patří mezi orgány sociálního zabezpečení dle ustanovení § 3 zákona Ministerstvo práce a sociálních věcí, Česká správa sociálního zabezpečení, okresní správy sociálního zabezpečení, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo obrany. Výše zmíněný zákon pak v hlavě čtvrté (§ 104a násl.) upravuje samotné řízení ve věcech pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. V tomto případě platí, pokud citovaný zákon nestanoví jinak, uplatní se zde subsidiarita správního řádu.⁴²

4.2.5 Další výjimky dle ustanovení § 38 odst. 3 BankZ

Mezi další výjimky dle ustanovení § 38 odst. 3 BankZ, kdy banka podá zprávu o záležitostech týkajících se klienta bez jeho souhlasu a na písemné vyžádání orgánů, institucí či osob, patří:

- písemné vyžádání správců daně, za podmínek podle zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů,
- písemné vyžádání finančního arbitra, který rozhoduje dle zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů, ve sporu navrhovatele proti instituci,

⁴² LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999, s. 112.

- písemné vyžádání Ministerstva financí, za podmínek, které stanoví zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo zákon o provádění mezinárodních sankcí,
- písemné vyžádání zdravotních pojišťoven ve věci řízení o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, které klient dluží, to platí i pro vymáhání tohoto pojistného,
- písemné vyžádání soudního exekutora pověřeného provedením exekuce podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů,
- písemné vyžádání Úřadu práce České republiky ve věci řízení o vrácení finančních prostředků poskytnutých klientovi ze státního rozpočtu, to platí i pro vymáhání těchto prostředků,
- písemné vyžádání Národního bezpečnostního úřadu, zpravodajské služby nebo Ministerstva vnitra při provádění bezpečnostního řízení podle zvláštního zákona. Tímto zákonem je zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.

V současné době je projednávána novela BankZ, která by měla zajistit poskytnutí informací jinak chráněných bankovním tajemstvím pro zpravodajské služby i mimo výše uvedené bezpečnostní řízení. Bylo by opět podmíněno písemnou žádostí, ale navíc i kontrole soudy, jelikož by souhlas musel připojit i předseda Vrchního soudu v Praze. Novela navrhuje, aby v případě nesouhlasu, nebylo možné podat opravný prostředek.⁴³ V České republice působí tyto zpravodajské služby: Bezpečnostní informační služba, Úřad pro zahraniční styky a informace a Vojenské zpravodajství jako součást Ministerstva obrany. Zpravodajské služby mají velký význam při shromažďování a zjišťování informací důležitých pro ochranu ústavního zřízení, významných ekonomických zájmů, bezpečnost a obranu České republiky.⁴⁴ Tato novela by měla určitě usnadnit přístup zpravodajských služeb k informacím, které jsou jinak předmětem bankovního tajemství.

⁴³ KÁLAL, Jan. *Tajné služby mají získat přístup k údajům z bankovních účtů, návrh posoudí vláda* [online]. 31. října 2011 [cit. 9. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.mediafax.cz/politika/3309909-Tajne-sluzby-maji-ziskat-pristup-k-udajum-z-bankovnich-uctu-navrh-posoudi-vlada>>

⁴⁴ Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

4.2.6 Výkon rozhodnutí, daňová exekuce a chybná dispozice

Ustanovení § 38 odst. 6 BankZ upravuje povinnost banky sdělit oprávněné osobě za účelem výkonu rozhodnutí nebo daňové exekuce bankovní spojení svého klienta, tedy číslo účtu a identifikační kód banky nebo pobočky zahraniční banky a identifikační údaje o svém klientovi, který je majitelem účtu. Stejná povinnost platí i ve vztahu k osobě, která prokáže, že v důsledku vlastní chybné dispozice bance nebo pobočce zahraniční banky utrpěla škodu, a že se bez tohoto údaje nemůže domoci svého práva na vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu občanského zákoníku. Za podání těchto informací náleží bance úhrada věcných nákladů.

Je nutné zdůraznit, že ust. § 38 odst. 6 BankZ upravuje dvě odlišné záležitosti týkající prolomení bankovního tajemství bankou i bez souhlasu klienta. Výklad k ust. § 38 odst. 6 BankZ spolu s doporučujícím postupem bank uveřejnila ČNB v úředním sdělení ČNB, ve Věstníku ČNB č. 10/1998.⁴⁵

První věta ustanovení § 38 odst. 6 BankZ má umožnit a ulehčit provedení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu banky nebo daňovou exekucí. Podle ustanovení § 261 odst. 1 OSŘ navrhuje-li oprávněný výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, označí v návrhu peněžní ústav a číslo účtu nebo jiný jedinečný identifikátor, z něhož má být pohledávka odepsána. Pojem jedinečný identifikátor je možné definovat jako kombinaci písmen, číslic nebo symbolů, kterými se podle určení poskytovatele identifikuje uživatel nebo jeho účet při provádění platebních transakcí.⁴⁶ Označí-li oprávněný více účtů povinného u téhož peněžního ústavu, uvede také pořadí, v jakém z nich má být pohledávka odepsána. Ustanovení § 38 odst. 6 tak dává oprávněnému žadateli možnost získat od banky číslo účtu povinného. „*Jde o průlom v oblasti ochrany bankovního tajemství nikoli v zájmu státního orgánu, ale ve prospěch fyzické nebo právnické osoby oprávněné ve smyslu občanského soudního řádu.*“⁴⁷

Neboť se jedná o důvěrné osobní informace, musí žadatel osvědčit oprávněnost dotazu a doložit pravomocný exekuční titul opatřený doložkou vykonatelnosti vydaný k tíži povinného. Exekučním titulem mohou být vykonatelná rozhodnutí soudu vydaná v občanském soudním řízení, ve správním soudnictví, vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek, a i další

⁴⁵ Věstníku ČNB č. 10/1998. [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na

<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/1998/download/v_1998_10.pdf>

⁴⁶ § 2 odst. 3 písm. h) zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999. s. 113-115.

tituly uvedené v ust. § 274 OSŘ. Doporučuje se, aby oprávněný uvedl v žádosti nějaký známý údaj o povinném, který by usnadnil vyhledání bankovního spojení, např. identifikační číslo nebo datum narození.

„Banka sdělí oprávněnému zejména bankovní spojení povinného. Banka však není oprávněna sdělit, zda účet povinného obsahuje zůstatek potřebný k úhradě pohledávky oprávněného a ani sdělovat důvody, pro které nemohla výkon rozhodnutí realizovat.“⁴⁸

V případě, že by oprávněný i přes výzvu předsedy senátu na doplnění návrhu na výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky neoznačil peněžní ústav a číslo účtu, z něhož má být pohledávka odepsána, soud návrh odmítne.⁴⁹

Doplnila bych, že se oprávněnému nabízí ještě jedna možnost jak zjistit peněžní ústav a číslo účtu povinného, lze ji však uplatnit pouze před podáním návrhu na výkon rozhodnutí. Jedná se o podání žádosti dle ust. § 260 odst. 2 OSŘ. Na žádost oprávněného se soud dotáže toho, komu je zaplacení peněžité částky uloženo, zda a od koho pobírá mzdu nebo jiný pravidelný příjem, popřípadě také u kterého peněžního ústavu má své účty a jaká jsou čísla těchto účtů nebo jiné jedinečné identifikátory. Soud může údaje zjišťovat pouze dotazem na povinného. Dotázaný je povinen sdělit soudu odpověď do jednoho týdne. V případě nesplnění nebo uvedení nepravdivých nebo neúplných údajů, může soud uložit pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kč.

Druhá věta ustanovení § 38 odst. 6 BankZ se uplatní v případě chybné transakce, kdy se klient banky spletl při zadávání platby a peníze jsou připsány na cizí účet a jemu neznámé osobě. V takovém případě zná klient pouze číslo účtu, na který peníze chybně zaslal. Aby mohl klient své peníze úspěšně získat zpět, případně podat žalobu na vydání bezdůvodného obohacení, musí znát identifikační údaje majitele účtu.

Ve výše zmíněném věstníku Česká národní banka v zájmu jednotného přístupu bank k žadatelům o informaci doporučuje vymezený postup. Je nutné doplnit, že *„žadatelem a příjemcem informace může být fyzická nebo právnická osoba - majitel účtu, z něhož byly chybně směřované peněžní prostředky odepsány, nebo osoba oprávněná jednat za majitele účtu, popř. osoba, která chybně směřované peněžní prostředky složila v bance v hotovosti.“⁵⁰*

⁴⁸ LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999. s. 113-115.

⁴⁹ BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z. a kolektiv. *Občanský soudní řád 7*. vydání. Praha: C. H. Beck 2006, s. 182 (§ 43, SJ 205/2002).

⁵⁰ Věstníku ČNB č. 10/1998. [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na

<http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/1998/download/v_1998_10.pdf>

Žadatel by se měl v takovém případě obrátit na banku, která vede účet, z něhož peníze chybně odeslal nebo na banku, u níž byly peněžní prostředky složeny v hotovosti (dále jen „banka plátce“). Je možné se však přímo obrátit na banku, která vede účet, na který byly peníze chybně zaslány (dále jen „banka příjemce“). Žádost musí obsahovat prohlášení žadatele o okolnostech případu, které dokládá jeho oprávněnost na sdělení informací.

V případě, že se žadatel obrátí na banku plátce, provede banka šetření a vydá žadateli písemné potvrzení, které obsahuje následující informace:

- 1) potvrzení o tom, že je majitelem účtu, z něhož byly chybně směřované peněžní prostředky odepsány nebo osobou oprávněnou za majitele účtu jednat, popř. osoba, která chybně směřované peněžní prostředky složila v bance
- 2) potvrzení o tom, že platba byla bankou provedena.

Následně bývá žadateli doporučeno, aby se obrátil na banku příjemce a doložil výše uvedená potvrzení nebo banka plátce předá žádost a podání informace zajistí sama.

Druhou možností je, že se žadatel obrátí s požadavkem o informaci přímo na banku příjemce. Banka pak může uznat předložené doklady za dostatečné, nebo vyzve k předložení potvrzení od banky plátce v rozsahu uvedeném u první možnosti.⁵¹

Ze své vlastní zkušenosti vím, že je lepší se obrátit nejdříve na vlastní banku, tedy banku plátce a pak až na banku příjemce chybné platby. Banka příjemce pak většinou sama vyrozumí vlastníka účtu, kam chybná platba dorazila a vyzve ho, aby peníze zaslal zpět. Domnívám se, že banka prvotně vyzve svého klienta k vrácení peněz, a až v případě, že by je sám nevrátil, sdělí žadateli identifikační údaje o svém klientovi.

4.2.7 Prodlení s peněžitým plněním nebo porušení povinností vůči bance

Ustanovení § 38 odst. 7 BankZ obsahuje oprávnění banky sdělit údaje o klientovi, které jinak podléhají bankovnímu tajemství, jiné bance, třetí osobě nebo veřejnosti. Přičemž smí uvést pouze název klienta a označení porušené povinnosti.

Může se tak stát v případě, že se klient dostane do prodlení s peněžitým plněním bance na dobu delší než 60 dnů nebo poruší své povinnosti vůči bance sjednané ve smlouvě nebo stanovené zákonem. Jak již vyplývá z dikce zákona, záleží pouze na uvážení banky, neboť se jedná o její právo a nikoliv povinnost. Dále zákon rozlišuje porušení povinnosti spočívající v peněžitém prodlení a porušení ostatních povinností, např. porušení povinnosti ohledně závazků ze smlouvy o úvěru. Pro první případ platí, že banka musí zachovat lhůtu 60 dnů od

⁵¹ Věstníku ČNB č. 10/1998. [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/1998/download/v_1998_10.pdf >

doby splatnosti, než přistoupí ke zveřejnění informací o klientovi. Pro druhý případ žádné omezení neplatí.

Zákonodárce dává v ust. § 38 odst. 8 BankZ klientovi možnost, jak uveřejnění informací ještě zabránit. Stačí, když do 30 dnů od porušení svých povinností vůči bance uzavře s bankou dohodu o nápravě. „*Tím se lhůty fakticky prodlužují na devadesát dní v případě porušení peněžité povinnosti a třicet dní v případě porušení nepeněžité povinnosti.*“⁵² Banka však není povinna na tuto dohodu přistoupit, záleží jen a pouze na její úvaze a vstřícnosti. Pokud klient v této lhůtě dohodu neuzavře nebo uzavřenou dohodu následně poruší, může banka bez dalšího využít svoje právo a taxativně stanovené informace o klientovi zveřejnit. Možnost uzavřít dohodu o nápravě lze využít podle zákona pouze jednou v kalendářním roce.

Podstata těchto ustanovení spočívá v hrozbě uveřejnění názvu klienta a jím porušené povinnosti, které má odradit a vést klienty k větší platební kázni a zároveň varovat jiné banky i třetí osoby před nespolehlivými klienty. Avšak jaké je uplatnění těchto ustanovení v praxi?

Už samotný výklad spojení „název klienta“ je značně komplikovaný. Úpravu názvu právnické osoby obsahuje ust. § 19b OZ, které stanoví, že právnické osoby mají svůj název, který musí být určen při jejich zřízení. Zároveň se musí lišit i od názvů právnických osob již existujících tak, aby s nimi nebyl zaměnitelný. Název právnické osoby pravidelně zahrnuje dvě složky, které označujeme jako kmen (jádro) a dodatek. Zatímco kmen může být pouze jeden, dodatků může být i několik. Úpravu názvu dále doplňuje ust. § 8 a § 9 ObchZ. Zde je upraveno, že obchodní firma je název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku, ovšem na podnikatele nezapsaného v obchodním rejstříku se ustanovení o firmě, tedy § 9 ObchZ nevztahuje. Firmou fyzické osoby je její jméno a příjmení. K tomu může obsahovat dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání. Oproti tomu název firmy obchodní společnosti nebo družstva a dalších právnických osob, které vznikají zápisem do obchodního rejstříku, tvoří název, pod kterým jsou do obchodního rejstříku zapsány a vždy dodatek označující jejich právní formu.

Jako demonstraci tohoto odstavce bych uvedla několik příkladů názvů firmy: „Novák Josef, Novák Josef Praha, Novák, spol. s r.o., Novák, a.s.“ a tak dále. A nyní si představme možnou podobu bankou zveřejněné informace: „Novák nesplácí úvěr“. I přes úpravu ust. § 10 ObchZ, které má zajistit nezaměnitelnost názvu obchodní firmy se domnívám, že v situaci, kdy by banka zveřejnila informaci o porušení povinnosti ze strany klienta, a ve sdělení označila

⁵² LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. s. 115-117.

pouze jeho název, může jiná právnická osoba podobného názvu pociťovat důsledky tohoto sdělení jako neoprávněný zásah do dobré pověsti. V takovém případě by dotčená právnická osoba mohla u soudu požadovat, aby se neoprávněný uživatel zdržel zásahu do dobré pověsti a odstranil závadný stav. Je možné se také domáhat přiměřeného zadostiučinění, které může být požadováno i v penězích.

Za poněkud nadbytečnou bych označila formulaci, kterou zákon dává bance možnost informovat o porušení jiné banky nebo třetí osoby nebo veřejnost, jelikož poslední dva pojmy jsou navzájem zastupitelné. „*Veřejnost je tvořena blíže nespecifikovanou množinou třetích osob, a naopak určité množství třetích osob lze v dané souvislosti bez problémů považovat za veřejnost. Zákonodárce mohl použít obratnější formulace a např. pouze stanovit, že za daných podmínek může banka vymezené údaje zveřejnit.*“⁵³

4.2.8 Podnikání na území jiného státu

Zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, podá banka v souvislosti se svým podnikáním na území jiného státu i bez souhlasu klienta, pokud je to nutné ke splnění povinnosti uložené právním řádem státu, na jehož území podniká.⁵⁴

„*Tento průlom se však týká jen informací, které souvisejí s podnikáním banky na území cizího státu, tedy v zásadě pouze těch služeb, které byly poskytnuty na území cizího státu. Ve vztahu k ostatním údajům se třetí osoby (včetně zahraničních veřejných orgánů) nemohou domáhat průlomu do ochrany bankovního tajemství stanovených zahraničním právem. Odkaz na zvláštní zákon směřuje na speciální úpravu v § 3 odst. 5 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, kde je obsažena zvláštní kolizní úprava.*“⁵⁵

4.2.9 Zamezení platebním podvodům

Banka může předat informace jinému poskytovateli platebních služeb nebo v rámci platebního systému v případech, kdy je to nezbytné k předcházení podvodům v oblasti platebního styku, jejich vyšetřování a odhalování.⁵⁶ Toto ustanovení bylo implementováno do BankZ v souvislosti s přijetím směrnice 2007/64/ES, o platebních službách na vnitřním trhu. Zde je v článku 79 upravena povinnost členských států umožnit zpracování osobních údajů

⁵³ GRULICH, Tomáš. K vybraným otázkám omezení povinnosti banky zachovávat bankovní tajemství, *Právní rozhledy*, 2001, č. 11, s. 520.

⁵⁴ § 38 odst. 10 BankZ

⁵⁵ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 349.

⁵⁶ § 38 odst. 11 BankZ

platebními systémy a poskytovateli platebních služeb je-li to nezbytné z důvodu předcházení platebním podvodům, jejich vyšetřování a odhalování. „Lze upozornit na to, že formulace odpovídající znění směrnice se může ukázat poměrně širokou, protože současně nelze odkázat na žádná konkrétní pravidla, která by upravovala postupy pro předcházení platebním podvodům, jejich vyšetřování a odhalování. To je zarážející, uvědomíme-li si poměrně přísné požadavky stanovené např. trestním řádem pro získávání informací podléhajících bankovnímu tajemství pro účely trestního řízení“⁵⁷

4.3 Případy, kdy se nejedná o porušení bankovního tajemství

Od případů, kdy dojde k porušení bankovního tajemství, je třeba odlišit situace, kdy jsou s informacemi, podléhajícími bankovnímu tajemství, seznámeny osoby, kterého pro banku vykonávají určitou činnost. V tomto případě nemyslím zaměstnance banky, ale osoby vykonávající pro banku služby, ať už ve formě odborného poradenství nebo dohledu. Jako příklad bych uvedla: auditory, advokáty, externí daňové a finanční poradce a další. Musí však platit, že tyto osoby jsou vázány stejnou nebo ještě přísnější povinností mlčenlivosti ze zákona nebo na základě smluvní dohody.⁵⁸

Dalšími případy jsou např. sdělení údajů postupníkovi v souvislosti s postoupením pohledávky za klienta nebo podání informace o zůstatku pohledávky za klientem osobě, která poskytla zajištění (ručení).

4.3.1 Postoupení pohledávky

Postoupení pohledávky po splatnosti, kterou má banka vůči svému neplaticímu klientovi je zcela běžný a právně přípustný způsob dispozice s pohledávkou věřitele. „Dispozice s pohledávkou banky není bankovním obchodem ve smyslu zákona o bankách, je jen obchodem banky, vzniknuvším v souvislosti s dřívějším bankovním obchodem (úvěrem), což zřejmý rozdíl.“⁵⁹ Proto takové postoupení není porušením bankovního tajemství, banka však nadále musí údaje o klientovi chránit v maximální možné míře.

Úpravu postoupení pohledávky obsahuje ust. 524 s násl. OZ. Z ust. § 524 OZ vyplývá, že věřitel může svou pohledávku i bez souhlasu dlužníka postoupit písemnou smlouvou jinému. S postoupenou pohledávkou pak přecházejí i její příslušenství a všechna práva s ní spojená. Omezit toto oprávnění je možné pouze v případě, kdy by odporovalo dohodě s dlužníkem,

⁵⁷ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 349.

⁵⁸ BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 2009, s. 498-501.

⁵⁹ Systém ASPI: Postoupení pohledávky a bankovní tajemství.

resp. jestliže by strany smluvně postoupení pohledávky omezily nebo vyloučily. Toto potvrdil i Nejvyšší soud v rozhodnutí 29 Odo 1613/2005: Jestliže se věřitel s dlužníkem nedohodl na zákazu postoupení pohledávky, není smlouva o úvěru, s jejíž úhradou je dlužník v prodlení, neplatná jen proto, že postupitelem je banka a že tím došlo k prolomení bankovního tajemství. Ochranu poskytovanou klientu banky prostřednictvím institutu bankovního tajemství je nutno vždy zvažovat (z hlediska možných úvah, jež takovou ochranu absolutizují) i s přihlédnutím k tomu, zda a jakým způsobem osoba, která má být tímto institutem chráněna, sama porušuje své povinnosti plynoucí z příslušného bankovního obchodu (zde ze smlouvy o úvěru). Zákon o bankách totiž bance také ukládá obezřetně hospodařit a chránit majetkové zájmy všech svých klientů. Při splnění této povinnosti nemůže být banka připravena o možnost zbavit se v zájmu ostatních svých klientů rizikové pohledávky v situaci, kdy dlužník porušuje povinnost pohledávku splácet, jen proto, aby prostřednictvím institutu bankovního tajemství chránila individuální zájem takového dlužníka.⁶⁰

Při postoupení pohledávky musí postupitel poskytnout postupníkovi všechny potřebné informace a doklady, které se týkají postoupené pohledávky. Jako každý právní úkon musí i smlouva o postoupení pohledávky splňovat zákonné podmínky platnosti ve smyslu ust. § 37 a násl. OZ. Převáděná pohledávka musí být jednoznačně určena (předmět plnění, osoba dlužníka, příp. právní důvod). Ve smlouvě musí být pohledávka vymezena tak, aby ze smlouvy bylo jednoznačně zjištělné, jaká pohledávka je předmětem postupu, aby ji nebylo možno zaměnit s jinou pohledávkou. Uvedení přesné výše peněžitého plnění však není nezbytnou náležitostí smlouvy.⁶¹ Já se domnívám, že uvedení důvodu vzniku postupované pohledávky a stejně tak i její výše budou nepostradatelnou obsahovou náležitostí smlouvy o postoupení pohledávky po splatnosti. Smlouvu o postoupení pohledávky může s bankou uzavřít i subjekt nebankovní.

Zákon však vůbec neřeší ochranu bankovního tajemství ve vztahu k postupníkovi po postoupení pohledávky. Zákon upravuje povinnost chránit bankovní tajemství pouze ve vztahu k bankám a nelze tedy dovodit, že by s postoupenou pohledávkou na postupníka přecházela i povinnost vyplývající z ust. § 38 a násl. BankZ, obzvlášť když by postupník nebyl bankou. Postupník může navíc pohledávku postoupit dále. Tomu by nezabránila ani

⁶⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2008, sp. Zn. 29 Odo 1613/2005.

⁶¹ ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKAROVÁ, M., HULMÁK, M. *Občanský zákoník I, II. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. beck, 2009, s. 1568.

dohoda s bankou, jelikož postupník se nemůže vzdát práv, jež mu mohou v budoucnosti teprve vzniknout.⁶²

Pro srovnání s rozdílnou zahraniční úpravou bych uvedla rozhodnutí Vrchního zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem, které obsahuje zákaz postoupení pohledávek ze smlouvy o půjčce, z důvodů porušení bankovního tajemství. „*Banka je svým klientům na základě bankovní smlouvy zavázána, i bez výslovné individuální dohody, minimálně v rámci vedlejších povinností, k rozsáhlému utajení obchodního styku. V této povinnosti mlčenlivosti je zpravidla konkludentně zakotveno vyloučení možnosti postoupení pohledávek na splacení půjček podle § 399 BGB.*“⁶³ Postoupení pohledávky upravuje ust. § 402 německého občanského zákoníku a postupitel je i zde zavázán k informační povinnosti a předání potřebných dokumentů ve vztahu k postupníkovi. Naopak výslovnou právní regulaci bankovního tajemství německá legislativa neobsahuje. Ve výkladové praxi a právnické literatuře je však možné najít povinnost mlčenlivost, která se obsahově shoduje s významem bankovního tajemství.⁶⁴ Rozhodnutí německého Vrchního zemského soudu je zajímavé z toho hlediska, že nadřazuje vztah klienta a banky zahrnující povinnost mlčenlivosti nad zákonné právo postoupit pohledávku.

⁶² GRULICH, Tomáš. Postoupení pohledávky a bankovní tajemství, *Právní rádce*, 2001, č. 10, s. 32-35.

⁶³ LINHART, T., NĚMEČEK, P. Soudy cizích států, Zákaz postoupení pohledávek ze smlouvy o půjčce z důvodu porušení bankovního tajemství. *Právní rozhledy*, 2005, č. 5, s. 187-190.

⁶⁴ OLSON, Otto. Bankovní tajemství v České republice a v dalších zemích, *Daně a finance*, 2008, č. 3, s. 12.

5. Poskytování informací o klientech

Problematice poskytování informací o klientech se podrobněji věnuje ust. § 38a BankZ. Banky se mohou navzájem informovat o bankovním spojení, identifikačních údajích o majitelích účtů a o záležitostech, které vypovídají o bonitě a důvěryhodnosti jejich klientů, a to i prostřednictvím právnické osoby, která není bankou. Díky této zákonné úpravě, která má obzvláště preventivní charakter, banky mohou předcházet škodě, která by jim mohla v budoucnu díky nevěrohodnému klientovi vzniknout.

Pod termíny „bonita a důvěryhodnost klientů“ lze zahrnout takové údaje, které poskytnou bance vědomí o tom, zda je daný klient spolehlivý a schopen plnit své budoucí závazky vůči bance. Poskytnuté informace jsou spíše obecného charakteru. *„Nelze proto např. předpokládat, že by dožádaná banka byla oprávněna poskytnout kopie příslušné úvěrové dokumentace týkající se konkrétního bankovního obchodu nebo výpis z úvěrového účtu zřízeného v souvislosti s tímto obchodem, a naopak bude možné sdělit např. rozsah plnění závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, pravidelnost a přesnost splácení peněžitých závazků, předkládání smlouvou požadovaných dokumentů apod.“*⁶⁵

Majetkový podíl na této právnické osobě mohou mít pouze banky, které jsou současně povinny zajistit, že tato právnická osoba bude zachovávat získané údaje v tajnosti a chránit před zneužitím. Konkrétní způsob ochrany zákon nevymezuje, ale nesmíme opomínat, že se jedná o údaje, které podléhají bankovnímu tajemství.

Většinou se bude jednat o smluvně upravený vztah, na jehož základě právnická osoba převezme odpovědnost za získané údaje a tuto odpovědnost dále promítne ve vztahu ke svým zaměstnancům a dalším osobám v obdobném poměru, kteří s těmito informacemi přicházejí do styku. Pokud banky nevyužijí tuto možnost, založit právnickou osobu ke shromažďování a poskytování informací, mohou se informovat přímo. V takovýchto případech je nezbytné, aby si banky předem upravily podmínky poskytování informací a zároveň nastavily stejná kritéria pro hodnocení, např. bonity klientů. Bez takové dohody by dotázaná banka nemusela jiné bance informace poskytnout.⁶⁶

Na závěr nezbývá než doplnit, že banka má povinnost k získaným údajům o klientech jiné banky přistupovat tak, jako by šlo o údaje o jejích vlastních klientech. V nové právní úpravě

⁶⁵ GRULICH, Tomáš. Postoupení pohledávky a bankovní tajemství, *Právní rádce*, 2001, č. 10, s. 32-35.

⁶⁶ LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: Vydavatelství C. H. Beck, 1999, s. 118-121.

bylo doplněno, že povinnost, pokud jde o přístup k informacím, platí i pro pobočky zahraniční banky.

5.1 Bankovní a nebankovní registry

Výše jsou popsány zákonné podmínky vzniku a provozování bankovního registru prostřednictvím právnické osoby, která zároveň není bankou. Ten umožňuje bankám a pobočkám zahraničních bank vzájemné informování o bankovním spojení, identifikačních údajích o majitelích účtů a hlavně o záležitostech, které vypovídají o bonitě a důvěryhodnosti jejich klientů.

„V České republice existuje pouze jediná taková osoba, a to společnost CBCB- Czech Banking Credit Bureau, a.s., provozující Bankovní registr klientských informací.“⁶⁷

Bankovní registr klientských informací (dále jen „BRKI“) je databáze údajů vytvořená na základě informací, které si banky vzájemně poskytují o smluvních (úvěrových) vztazích mezi bankami a jejich klienty. Účast v registru je zcela dobrovolná. Mezi uživatele BRKI patří většina bankovních institucí operujících na českém bankovním trhu (celkem 24). Banky uzavírají s CBCB smlouvu o zpracování údajů. V rámci BRKI jsou zpracovávány identifikační osobní údaje klienta, údaje vypovídající o tom, zda mezi klientem (nebo žadatelem, pokud jde o ručitele) a bankou došlo k uzavření, případně neuzavření smluvního vztahu, údaje vypovídající o finančních závazcích klienta a o jejich zajištění, případně další osobní údaje, které vypovídají o bonitě, důvěryhodnosti (či platební morálce) klienta. Ke zpracování údajů a informací v BRKI se nevyžaduje poskytnutí souhlasu klienta se zpracováním jeho osobních údajů, jelikož není veřejně přístupný a slouží pouze smluvním uživatelům registru, resp. bankám nebo pobočkám zahraničních bank.⁶⁸

Jak už napovídá název podkapitoly, vedle Bankovního registru klientských informací existuje v České republice i Nebankovní registr klientských informací (dále jen „NRKI“). Provozovatelem je zájmové sdružení právnických osob LLCB- Leasing & Loan Credit Bureau. Uživatelé v tomto případě nejsou banky, ale nebankovní věřitelské subjekty (zejména leasingové společnosti, společnosti poskytující spotřebitelské úvěry a faktoringové společnosti). Cíl obou registrů je velmi podobný, tj. snížení rizik a zvýšení kvality nabízených produktů. Informace jsou do registrů zařazovány a následně zpracovávány v rozsahu,

⁶⁷ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s 351.

⁶⁸ Informační memorandum Bankovního registru klientských informací [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na <<http://www.cbcb.cz/cz/ke-stazeni-1404041405.html>>

ve kterém mohou sloužit pro posouzení bonity, důvěryhodnosti či platební morálky klientů. Mezi další společné znaky patří například, že registry nezpracovávají citlivé osobní údaje klientů ve smyslu ZOOÚ a informace jsou pravidelně měsíčně aktualizovány. Vzájemná výměna informací mezi bankami a věřitelskými subjekty probíhá na základě příslušných smluv uzavřených mezi CBCB (jako provozovatelem BRKI) a LLCB (jako provozovatelem NRKI) a dále mezi CBCB a bankami a LLCB a věřitelskými subjekty na základě žádosti.

Nebankovní registr se ovšem odlišuje tím, že není zřízen na základě zákonného zmocnění, jako BRKI ve smyslu § 38a odst. 1 BankZ. Z toho důvodu je zpracování i získání údajů v případě klientů- fyzických osob podmíněno poskytnutím jejich souhlasu.⁶⁹

Pro banky platí určitá odchylnost. Pro získání údajů o klientech z databáze BRKI nepotřebují jejich písemný souhlas, což neplatí v případě dotazu do NRKI, kdy souhlas klienta potřebují stejně jako všechny věřitelské subjekty.

K zajištění ochrany před neoprávněným nebo nahodilým přístupem, přenosem nebo jiným zneužitím informací v registrech přijaly zúčastněné subjekty náležitá opatření a záruky. Veškerá data jsou šifrována a přenášena po maximálně zabezpečených privátních linkách, všechny komunikující servery i klienti tohoto uzavřeného systému jsou identifikováni a autorizováni pomocí certifikátů vydaných certifikační autoritou a vedle technického zabezpečení dat je zde množství organizačních pravidel i kontrol zajišťujících nemožnost zneužití systému. V případě, že by se klient domníval, že některá banka, CBCB nebo další subjekty, které se podílejí na zpracování v BRKI nebo NRKI provádějí zpracování osobních údajů v rozporu s ochranou soukromého života nebo se zákonem, může uplatnit svá práva vyplývající z ust. § 21 ZOOÚ. Zejména může požádat příslušného správce nebo zpracovatele o vysvětlení, nebo aby odstranil vzniklý stav např. provedením opravy nebo doplněním osobních údajů. Nevyhoví-li příslušný správce nebo zpracovatel žádosti, nebo pokud je klient nadále přesvědčen, že zpracování osobních údajů neprobíhá zcela v souladu se zákonem, má právo se obrátit na Úřad pro ochranu osobních údajů.

5.2 Centrální registr úvěrů

V následujících odstavcích, konkrétně tedy ust. § 38a odstavec 2 až 4 BankZ stanoví oprávnění České národní banky vytvářet ze získaných informací od bank, poboček zahraničních bank a dalších osob, informační databázi. Touto databází je Centrální registr

⁶⁹ Informační memorandum Nebankovního registru klientských informací (pro klienty nebankovních věřitelských subjektů) [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na <<http://www.llcb.cz/sqlcache/20111001-c-informacni-memorandum-nrki.pdf>>

úvěrů (dále jen „CRÚ nebo registr“). Byl zřízen na základě vyhlášky ČNB č.164/2002 Sb., o podmínkách přístupu k informacím a informační databázi ČNB.

„CRÚ je informační systém, který soustřeďuje informace o úvěrových závazcích fyzických osob podnikatelů a právnických osob a umožňuje operativní výměnu těchto informací mezi účastníky CRÚ. Vzhledem k uvedenému zaměření nejsou v databázi CRÚ evidovány spotřebitelské úvěry fyzických osob, hypoteční úvěry fyzických osob, ručitelenské závazky klientů, údaje o depozitních účtech (běžné účty bez povoleného debetu, spořicí, termínové účty). Účastníkem CRÚ jsou všechny banky a pobočky zahraničních bank, působící na území České republiky a další osoby, stanoví-li tak zvláštní zákon. Povinností účastníka CRÚ je provádění pravidelné měsíční aktualizace databáze CRÚ.“⁷⁰

K informacím v registru mají přístup banky, pobočky zahraničních bank, Česká národní banka pro účely dohledu nad finančním trhem a další osoby, stanoví-li tak zvláštní zákon. Poskytnutí údajů do registru a z registru za podmínek stanovených zákonem není porušením bankovního tajemství ani povinnosti mlčenlivosti. Také zde platí již výše zmíněná povinnost, kdy banky i pobočky zahraničních bank musí k údajům o klientech získaným z registru přistupovat tak, jako by šlo o údaje o jejich vlastních klientech.

Česká národní banka je oprávněna na základě vzájemnosti umožnit přístup k informacím v registru též centrálním bankám a jiným institucím členských států, které vytvářejí informační databáze srovnatelné s registrem za předpokladu, že podmínky přístupu k těmto údajům a způsob jejich ochrany v příslušném členském státě jsou na alespoň srovnatelné úrovni, jaká je požadována tímto zákonem. Požadavek srovnatelnosti je splněn i tehdy, pokud má k údajům v zahraniční databázi přístup širší okruh osob. Údaje z informačních databází získané Českou národní bankou na základě vzájemnosti se stávají součástí registru.

Případy a konkrétní podmínky poskytování těchto informací upravuje Česká národní banka vyhláškou č. 164/2002 Sb.⁷¹

Klient má právo na výpis informací, které jsou o něm v registru vedeny, ovšem za úhradu věcných nákladů. Požadavek na pořízení výpisu předává klient (právnická osoba nebo fyzická osoba podnikatel) ČNB prostřednictvím tiskopisu- Žádost klienta o výpis (CRÚ).

⁷⁰ Centrální registr úvěrů [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/centralni_registr_uveru/index.html

⁷¹ Vyhláška ČNB č. 164/2002 Sb., o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi České národní banky - Centrální registr úvěrů, ve znění pozdějších předpisů

6. Právní důsledky porušení bankovního tajemství

Porušení bankovního tajemství může být posouzeno několika způsoby. Nejpravděpodobněji by se jednalo o porušení závazkového vztahu ve smyslu § 373 ObchZ vyplývajícího z uzavřené smlouvy o bankovních službách. Pod pojem smlouvy o bankovních službách obvykle řadíme smlouvy o otevření akreditivu, o inkasu, o bankovním uložení věci, o běžném účtu a o vkladovém účtu. V případě, že by došlo k porušení bankovního tajemství ještě před uzavřením jedné z výše uvedených smluv, mohl by poškozený požadovat náhradu škody podle ustanovení § 415 a 420 OZ. *„Nelze však ani vyloučit, že některé případy porušení bankovního tajemství mohou být posouzeny též jako neoprávněný zásah do osobnostních práv klienta - fyzické osoby ve smyslu § 11 a násl. OZ nebo dobré pověsti klienta právnické osoby podle § 19b OZ. „⁷² V takovém případě by měl klient právo na přiměřené zadostiučinění. U klienta- fyzické osoby by bylo navíc možné v případě, že by se zadostiučinění nejevilo dostačující, též požadovat náhradu nemajetkové újmy v penězích.*

„Vedle náhrady škody může být porušení bankovního tajemství též podstatným porušením smlouvy mezi klientem a bankou, a jako takové může být např. důvodem pro odstoupení od smlouvy o bankovních službách ze strany klienta.“⁷³

Ze strany ČNB může být porušení bankovního tajemství kvalifikováno jako nedostatek v činnosti banky, za který jí může být uloženo, aby například zjednala nápravu nebo i pokuta až do výše 50 mil Kč. Z dikce ust. § 26 odst. 1 BankZ vyplývá, že ČNB má oprávnění uložit bance některé z opatření, které však může či nemusí využít. Při rozhodování, zda uloží konkrétní opatření, půjde zejména o posouzení toho, jaké povahy je zjištěný nedostatek, jaké jsou jeho příčiny, jaké mohou být následky, jakým způsobem banka přistoupila po zjištění nedostatku k jeho odstranění apod.

S ohledem na specifický charakter chráněných údajů, může takové porušení znamenat i významné riziko reputační, tj. ohrožení pověsti a dobrého jména banky. Přeci jenom, vztah banky a klienta je prvotně založen na vzájemném vztahu důvěry. Možná právě proto není náhodou, že v současné době neexistuje žádné soudní rozhodnutí, které by uznalo banku vinnou za porušení bankovního tajemství.

„V bankovníctví je třeba klást důraz na prevenční funkci práva, neboť banky musí při sjednávání bankovních obchodů minimalizovat možná rizika a soustředit se na předcházení

⁷² PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s 341.

⁷³ Tamtéž.

možným negativním důsledkům, při snaze o c nejvyšší výnosnost i návratnost prostředků, jež jsou předmětem toho kterého bankovního obchodu.“⁷⁴

⁷⁴ JIRKŮVOVÁ, Margita, MAREK, Karel, TOMÍČKOVÁ, Siviie. *Banky, bankovní služby, burza*. 1. vydání. Brno: Iuridica Brunensia, 1995, s. 42.

7. Povinnost mlčenlivosti

Vedle bankovního tajemství, je v zákoně o bankách v ustanovení § 39 BankZ upravena i povinnost mlčenlivosti, která se vztahuje na všechny zaměstnance banky a členy dozorčí rady.

Zaměstnanec banky je možné považovat za osobu, která uzavřela s bankou pracovní smlouvu nebo jinou obdobnou dohodu zakládající pracovněprávní vztah.

Podle tohoto ustanovení jsou povinni zachovávat mlčenlivost ve služebních věcech dotýkajících se zájmů banky a jejích klientů, a tato povinnost trvá i po skončení pracovněprávního vztahu nebo jiného obdobného vztahu. Vymezit, co vše patří pod služební věci a dotýká se zájmů banky a klientů by bylo velmi obtížné. Patrně bude vždy záležet na konkrétní situaci a individuálním posouzení. Povinnost mlčenlivosti však neplatí absolutně, z důvodů uvedených v § 38 odst. 2, 3, 4 a 6 a § 38b BankZ je může statutární orgán povinnosti zprostit.

Pro účely trestního řízení platí, že jestliže nestanoví zvláštní zákon zvláštní podmínky, lze pro účely trestního řízení sdělovat skutečnosti, které jsou podle takového zákona utajovány nebo na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti pouze po předchozím souhlasu soudce.⁷⁵

Statutární orgán banky, jako akciové společnosti je představenstvo. To je ve výše uvedených případech povinno, nikoliv pouze oprávněno, příslušnou osobu povinnosti mlčenlivosti zprostit. Otázkou zůstává, proč zákonodárce povinnost mlčenlivosti nevztáhl i na členy představenstva, pokud nejsou zaměstnanci banky. Je možné, že shledal úpravu v ust. § 194 odst. 5 ObchZ za dostačující. Podle tohoto ustanovení jsou členové představenstva povinni vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a zachovávat mlčenlivost o důvěrných informacích a skutečnostech, jejichž prozrazení by mohlo společnosti způsobit škodu. Ovšem uvedené ustanovení platí i pro členy dozorčí rady. Zařizuje-li člen dozorčí rady nebo představenstva záležitosti společnosti, řídí se vztah mezi takovou osobou a společností přiměřeně ustanoveními o mandátní smlouvě.⁷⁶

„Povinnost mlčenlivosti podle zákona o bankách je jedním z druhů státem uložené povinnosti mlčenlivosti. Povinnost mlčenlivosti vzniká ze zákona, na základě právních skutečností, které

⁷⁵ § 8 odst. 5 TŘ

⁷⁶ § 66 odst. 2 ObchZ

*vedou ke vzniku zaměstnaneckého poměru k bance nebo k postavení člena dozorčí rady. Není třeba tuto povinnost sjednávat v pracovní nebo jiné smlouvě.*⁷⁷

*„Poruší-li ji zaměstnanec banky, je porušením pracovní kázně s tím, že za určitých podmínek může být důvodem ke vzniku odpovědnosti za škodu nebo též k rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele.“*⁷⁸

Jako rozdíl mezi bankovním tajemstvím a povinností mlčenlivosti je možné uvést, že bankovní tajemství zavazuje banku jako právnickou osobu, zatímco povinnost mlčenlivosti zavazuje všechny fyzické osoby přicházející do styku s údaji či informacemi, které se dotýkají nejen zájmů klientů, ale i zájmů banky. Povinnost mlčenlivosti je tedy širší povinností.

Obdobnou úpravu povinnosti mlčenlivosti obsahuje celá řada zákonů, např. ust. § 303 odst. 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Zde je povinnost mlčenlivosti vymezena pro zaměstnance správních úřadů a dalších veřejných institucí, např. i pro zaměstnance ČNB. To se mi jeví trošku nadbytečné, jelikož povinnost zachovávat mlčenlivost pro zaměstnance ČNB upravuje samotný zákon o ČNB v ust. § 50. Z důvodu veřejného zájmu pak mohou být této povinnosti zbaveni guvernérem ČNB.

Podobné ustanovení obsahuje i ZOOÚ, kde § 15 uvádí, že zaměstnanci správce nebo zpracovatele, jiné fyzické osoby, které zpracovávají osobní údaje na základě smlouvy se správcem nebo zpracovatelem, a další osoby, které v rámci plnění zákonem stanovených oprávnění a povinností přicházejí do styku s osobními údaji u správce nebo zpracovatele, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobních údajích a o bezpečnostních opatřeních, jejichž zveřejnění by ohrozilo zabezpečení osobních údajů. I zde trvá povinnost mlčenlivosti po skončení zaměstnání nebo příslušných prací. Jednání zaměstnance banky spočívající v porušení povinnosti mlčenlivosti o osobních údajích nebo bezpečnostních opatřeních sloužících k jejich ochraně kvalifikuje ZOOÚ jako přestupek, přičemž není dotčena pracovněprávní odpovědnost.⁷⁹ Z dikce zákona vyplývá, že za porušení této povinnosti podle ZOOÚ může odpovídat pouze fyzická osoba, nikoli tedy banka, jako právnická osoba.

⁷⁷ LIŠKA, Petr. Objekt právní úpravy bankovního tajemství a povinnost mlčenlivosti, Pocta Milanu Bakešovi k 70. narozeninám. Praha: Vydavatelství Leges, 2009, s. 222.

⁷⁸ PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 360- 361.

⁷⁹ Ust. § 44 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.

8. Bankovní tajemství v unijní legislativě

Institut bankovního tajemství a jeho právní úpravu je možné nalézt v každém bankovně vyspělém státu. Platí však, že mezi jednotlivými státy existují určité rozdíly, jako např. meze bankovního tajemství, jednotlivé výjimky, kdy lze bankovní tajemství legálně prolomit, tresty a sankce v případě jeho nezákonného porušení atd.⁸⁰

Pro státy Evropské unie byl právní rámec bankovního tajemství vymezen již v První bankovní směrnici EU č. 77/780/EHS, konkrétně v čl. 12. Následně byla celá právní úprava bankovního tajemství nahrazena čl. 16 Druhé bankovní směrnice EU č. 89/646/EHS.⁸¹ Směrnice zde vymezuje např. povinnost mlčenlivosti, co jsou to důvěrné informace nebo profesní tajemství a stanoví jednotlivé výjimky.

Dalším významným mezníkem byla Směrnice Rady č. 91/308/EHS, o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz. Definuje co to praní peněz je a stanoví pro úvěrové a finanční instituce povinnost identifikovat klienty a ohlašovat podezřelé transakce. V takových případech musí být bankovní tajemství prolomeno.

Neméně důležitá a asi nejvíce kontroverzní je Směrnice 2003/48/EC, o zdanění příjmů z bankovních vkladů ve formě úrokových plateb. Kontroverzní je zejména proto, že členské státy se od počátku rozdělily na dvě skupiny. „*První skupina souhlasila s výměnou informací o poplatnících, zatímco druhá skupina byla zásadně proti, neboť princip dodržování bankovního tajemství byl pro ně neporušitelný.*“⁸² Dalším argumentem skupiny odpůrců byl fakt, že aby směrnice mohla skutečně a efektivně fungovat, musely by se k ní připojit i státy stojící mimo Evropskou unii a považované za bankovní centra.

Cílem této směrnice je umožnit, aby příjmy z úspor v podobě úroků, vyplacené v jednom členském státu jejich skutečným vlastníkům, kteří jsou fyzickými osobami s bydlištěm v jiném členském státě, podléhaly účinnému zdanění v souladu s právními předpisy tohoto jiného členského státu. Jinak řečeno, má zabránit tomu, aby lidé, v případě, že mají dobře uložené peníze na účtech v zahraničí, které se jim zúčují, nezapomínali přiznat a zaplatit daň z těchto úroků v místě, kde mají tuto povinnost. V zemích, které jsou známé svými výhodnými bankovními službami tyto osoby, jako nerezidenti bývají většinou od daňové

⁸⁰ DVOŘÁK, Petr. *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. 2. vydání. Praha: Vydavatelství: Linde Praha a.s., 2001. 471 s.

⁸¹ Tamtéž.

⁸² FIALKOVÁ, Lenka. *Unie si posvítí na střadatele* [online]. 12. srpna 2004 [cit. 9. ledna 2012]. Dostupné na <http://ekonom.ihned.cz/3-14748550-Unie+si+posv%EDt%ED+na+st%F8adatele-400000_d-f4>

povinnosti osvobození. „Tato směrnice se v současné době vztahuje pouze na fyzické osoby a platí od 1. července 2005 ve všech zemích EU včetně závislých území Velké Británie (například Britské Panenské ostrovy) a Nizozemska (kupříkladu Nizozemské Antily). Prostřednictvím bilaterálních smluv platí i v pěti nečlenských zemích EU - ve Švýcarsku, Lichtenštejnsku, Monaku, Andoře a San Marinu. Jejím hlavním principem je zajistit automatickou výměnu informací mezi zúčastněnými státy. Tato výměna umožňuje státům efektivně zdaňovat příjmy z úroků, které jejich daňoví rezidenti získali v jiném členském státu EU nebo zúčastněných třetích zemích.“⁸³ ..

Jak je výše uvedeno, směrnice se uplatní pouze na fyzické osoby, proto úrokové příjmy právnických osob nepodléhají automatické výměně informací.

Předání informací probíhá automaticky pro všechny úrokové platby uskutečněné v průběhu daného roku a to nejméně jednou ročně, do šesti měsíců po skončení daňového roku. Automatizovaná pravidelná výměna informací platí pro všechny země EU. Pouze Belgie, Rakousko a Lucembursko budou v rámci tzv. přechodného období místo výměny informací uplatňovat daň vybíranou srážkou u zdroje.⁸⁴ V praxi to bude vypadat následovně: pokud fyzická osoba (český daňový rezident) obdrží úrokový příjem ze státu, který bude provádět automatickou výměnu informací, zdaní český daňový rezident zahraniční příjem v rámci svého daňového přiznání s uplatněním příslušné smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Správce daně obdrží informaci o výši příjmu a osobě příjemce ze zahraničí a bude moci ověřit správnost podaného přiznání.⁸⁵

Pokud jde o implementaci směrnice, novelizovaný zákon o dani z příjmů již ustanovení směrnice zahrnuje, konkrétně ust. § 38 fa.

Tuto kapitolu bych uzavřela tím, že české bankovní právo je zcela v souladu s harmonizací právních předpisů s předpisy práva komunitárního.

⁸³ HUNAL, T. a Frisch, P. *Pozor na výměnu informací* [online]. 25. května 2009 [cit. 8. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.pwc.com/cz/cs/clanky-2009/pozor-na-vymenu-informaci.jhtml>>

⁸⁴ Informace k uplatňování Směrnice Rady 2003/48/ES o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb. Ministerstvo financí ČR [online]. 13. června 2005 [cit. 20. ledna 2012]. Dostupné na <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/dc2_dane_18041.html>

⁸⁵ Tamtéž.

9. Pověstné Švýcarské bankovní tajemství

Bankovní tajemství má ve Švýcarsku dlouholetou tradici a nevyhnutelně k této zemi patří. V dostupné literatuře je možné nalézt následující charakteristiku: „*Švýcarské bankovní tajemství má skoro mytickou pověst a v povědomí mnoha lidí na celém světě se stalo jakousi součástí švýcarského folkloru a ovlivňuje obraz země stejně jako švýcarské hory, hodinky, sýr nebo čokoláda.*“⁸⁶

Ovšem tak jako všude, muselo i Švýcarsko přijmout řadu opatření a výjimek, která umožňují identifikaci klienta a poskytnutí jeho údajů třetím osobám.

Bankovní tajemství je zde založeno na pravidlech soukromého práva, zejména povinnosti mlčenlivosti, která charakterizuje smluvní vztah mezi bankou a klientem. Tato povinnost platí pro všechny bankovní smlouvy a patří mezi generální principy práva na ochranu osobnosti. Jakékoliv porušení bankovního tajemství vyvolává smluvní odpovědnost.

V kontextu historických událostí, jako např. rasová persekuce židovských osob, diktátorské režimy a vůbec celá situace mezi první a druhou světovou válkou vedla ve Švýcarsku k nutnosti upravit porušení bankovního tajemství jako trestný čin, stíhaný ex offio. Konkrétně článek 47 švýcarského bankovního zákona, který byl zaveden v roce 1934. Stanoví, že ten, kdo prozradí tajemství, které mu bylo svěřeno nebo, které se dověděl z titulu svého postavení jako zaměstnanec, mandatář, likvidátor, akcionář či auditor apod., bude potrestán trestem odnětí svobody až na šest měsíců nebo pokutou až do výše 50,000 CHF.⁸⁷

Stejně jako u nás, ani zde bankovní tajemství neplatí zcela absolutně. Řada zákonů vymezuje podmínky, i když velmi striktně, kdy banka smí údaje vztahující se ke klientovi poskytnout. Nejdůležitější oblastí, kdy tak lze učinit, je vyšetřování trestných činů. „*V rámci trestního řízení pro trestný čin spáchaný ve Švýcarsku může soud banku vyzvat k tomu, aby zveřejnila informace, které jsou chráněné bankovním tajemstvím. Tento princip platí v trestním řízení všech švýcarských kantonů. Tyto informace však musí být omezeny na nejnutnější údaje.*“⁸⁸

Jiná je situace v občanském řízení, které se liší svou úpravou v každém kantonu. Za zmínku stojí zvláštní úprava dědictví. Dědic je zde oprávněn požádat banku o informace nejen ohledně stavu účtu zůstavitele, ale i o jeho finančních transakcích. Stejně informace

⁸⁶ PROCHÁZKA, Marek. Švýcarské bankovní tajemství. *Bankovníctví*, 1996, č. 15, s. 19-23.

⁸⁷ CRANSTON, Ross and contributors. *European Banking Law: The Banker- Customer relationship*, LLoyd's of London Press LTD. 1993, s. 185-189.

⁸⁸ PROCHÁZKA, Marek. Švýcarské bankovní tajemství. *Bankovníctví*, 1996, č. 15, s. 19-23.

poskytne banka i osobě, která vykonává závěť nebo sepisuje inventář majetku zůstavitele.⁸⁹ U nás je situace odlišná, jelikož banka ve smyslu ust. § 38 odst. 3 písm. a) BankZ podá zprávu o záležitostech týkajících se klienta, které jsou předmětem bankovního tajemství, pouze na písemné vyžádání notáře, který má v dědickém řízení postavení soudního komisaře. Dědic nebo dědicové mají možnost získat informace nebo disponovat s prostředky na účtu až po právní moci usnesení o dědictví, kterým soud potvrdí nabytí dědictví nebo schválí dohodu dědiců. Soud také následně vyrozumí banku, kdo se stal majitelem zůstavitelových účtů.⁹⁰ Další zvláštnost spočívá v úpravě manželství. „Každý z manželů je oprávněn požadovat informace o finanční situaci druhého manžela, a to i za pomoci soudu, pokud je takový postup nutný.“⁹¹ U nás platí, že pokud je účastníkem smlouvy o bankovním produktu pouze jeden z manželů, nelze druhému z manželů tyto údaje poskytnout, neboť se jedná o údaje kryté bankovním tajemstvím.⁹² Jiný postup by byl za předpokladu, že by měl jeden z manželů písemný souhlas druhého manžela.

9.1 Omezení švýcarského bankovního tajemství

Jedním z důvodů omezení bankovního tajemství bylo přistoupení Švýcarska k dohodě s Evropskou unií naplňující Směrnici EU 2003/48/EC, o zdanění příjmů z bankovních vkladů ve formě úrokových plateb. Tato směrnice sjednocuje výši srážkové daně z příjmů a stanovuje povinnost výměny informací o výši úrokových plateb. Švýcarsko k dohodě muselo přistoupit, chtělo-li si zachovat autonomii a zároveň přístup k evropskému hospodářskému prostoru. Patří ovšem mezi státy, které díky výjimce nemusí informace o svých přeshraničních bankovních klientech poskytovat (např. jako Rakousko a Lucembursko).

Pro tyto státy pak platí, že: „Úrokové výnosy jsou sice zdaněny příslušnou sazbou, ale do domovského státu jsou převedeny ze sběrného účtu a tedy anonymně. Pouze pokud si klient přeje a písemně prohlásí, že chce svou identitu odtajnit, není daň do ČR odváděna, ale pouze hlášena.“⁹³

V nedávné době proběhly médií informace, které nasvědčovaly tomu, že bankovní tajemství ve Švýcarsku bude prolomeno. Celá kauza byla vyvolána požadavkem Spojených států amerických, aby švýcarská banka UBS poskytla data o amerických klientech, kteří zde mají

⁸⁹ PROCHÁZKA, Marek. Švýcarské bankovní tajemství. *Bankovnictví*, 1996, č. 15, s. 19-23.

⁹⁰ § 175q a § 175 OSŘ

⁹¹ PROCHÁZKA, Marek. Švýcarské bankovní tajemství. *Bankovnictví*, 1996, č. 15, s. 19-23.

⁹² Vnitřní předpis nejmenované české banky.

⁹³ ZÁMEČNÍK, Petr. *Švýcarská banka: Záruka diskrétnosti* [online]. 2. listopadu 2006 [cit. 8. ledna 2012].

Dostupné na <<http://www.mesec.cz/clanky/svycarska-banka-zaruka-diskretnosti/>>

účty. Důvodem bylo podezření z daňového úniku. Problém spočíval v rozdílném nahlížení na trestnost. Švýcarsko trestá rozsáhlé daňové podvody i praní špinavých peněz, nicméně daňový únik nebo nepřiznání majetku ke zdanění zde nepředstavuje trestný čin. Bankovní tajemství proto zůstává chráněno a banka nesmí poskytnout žádné údaje.⁹⁴

Za rozsáhlý, a tedy i trestný daňový podvod by bylo možné považovat např. úmyslné předložení falešných daňových dokumentů, kterými může být výplatní páska, seznam nemovitostí nebo cenných papírů.⁹⁵

*„V únoru roku 2009, UBS odhalila identitu 250 Američanů, kteří se dopustili daňových trestných činů. Přestože byl tento krok v souladu se švýcarským právem, daňoví experti a politologové jej označili za silný úder švýcarské nezávislosti.“*⁹⁶

Spor byl ukončen dohodou a strany si přislíbily pomoc v souladu s platnou smlouvou o zamezení dvojího zdanění. Tento spor inspiroval řadu dalších států a Švýcarsko vyjednává o přístupu k informacím s dalšími osmnácti státy.⁹⁷

⁹⁴ Přežije tradiční švýcarské bankovní tajemství [online]. 15. července 2009 [cit. 8. ledna 2012]. tyden.cz, Dostupné na <http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/prezije-tradicni-svycarske-bankovni-tajemstvi_129314.html>

⁹⁵ OLSON, Otto. Bankovní tajemství v České republice a v dalších zemích, *Daně a finance*, 2008, č. 3, s. 12.

⁹⁶ Přežije tradiční švýcarské bankovní tajemství [online]. 15. července 2009 [cit. 8. ledna 2012]. tyden.cz, Dostupné na <http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/prezije-tradicni-svycarske-bankovni-tajemstvi_129314.html>

⁹⁷ LINC, Ondřej. *Švýcarská bankovní tajemství jsou ohrožena, nejen Němci chtějí informace* [online]. 4. října 2010 [cit. 8. ledna 2012]. lidovky.cz, Dostupné na <http://byznys.lidovky.cz/svycarska-bankovni-tajemstvi-jsou-ohrozena-nejen-nemci-chteji-informace-1qm-/moje-penize.asp?c=A101004_163327_moje-penize_kik>

10. Bankovní tajemství de lege ferenda

Bankovního tajemství v právní úpravě České republiky by se dalo charakterizovat jako široce vymezený institut, který má však velice roztržitou a nepřehlednou úpravu. V poslední době došlo a stále dochází k velmi častým novelizacím zákona o bankách a samotného bankovního tajemství. Předmět zůstává stejný, ale stále přibývají orgány a instituce, v jejichž prospěch lze bankovní tajemství prolomit. Zároveň v souladu s právními předpisy Evropské unie dochází k harmonizaci práva a vzájemné kooperaci v této oblasti. To znamená, že banky si např. mohou předávat informace o klientech a vytvářet registry i na přeshraniční úrovni. Přínosem by měla být větší transparentnost a úspěšnost spolupráce při odhalování finančních podvodů a daňových úniků.

Základní definice bankovního tajemství uvádí, že se vztahuje na všechny bankovní obchody, peněžní služby bank včetně stavů na účtech a depozit. Abych tyto pojmy ve své práci vymežila, bylo třeba pátrat v mnoha právních předpisech. Termíny „bankovní obchody“ a „peněžní služby“ jsou příliš nekonkrétní a v právní literatuře bývají často zaměňovány nebo ztotožňovány. Zákonodárce by měl vše formulovat jasně, přesně a stručně. V tomto případě zde platí pouze přízvisko stručnosti. Když klient neví, co všechno může banka porušit, jak se pak může bránit?

Mimoto by zákon neměl zapomínat na úpravu práv a povinností samotných bank při jeho dodržování. V současné době zákon stanovuje pouze povinnost bankovní tajemství zachovat, ovšem to, jak toho jednotlivé banky dosáhnou, už nechává na nich.

V dalších odstavcích zákon vymezuje jednotlivé výjimky, kdy lze bankovní tajemství prolomit. Jedná se o taxativní výčet a obsahuje převážně státní orgány. Jednotlivé výjimky téměř vždy odkazují na zvláštní zákon, což činí celou úpravu velice nepřehlednou a vyhledání podrobnější úpravy zdlouhavé. Jak jsem již uvedla výše, tato část podléhá častým změnám a zákonodárce stále rozšiřuje výčet orgánů, pro které nepropustnost bankovního tajemství neplatí. Pokud to tak půjde nadále, mohla by úprava v budoucnu vypadat tak, že by zákon naopak taxativně určoval orgány, kterým banka nesmí informace o klientech poskytnout.

Další nedůslednost spatřuji v používání označení „záležitostí“. V jednom odstavci se mluví o všech záležitostech, které jsou bankovním tajemstvím, zatímco v jiných pouze o záležitostech týkajících se klienta. Já se ale domnívám, že informace, které podléhají bankovnímu tajemství, souvisejí vždy s osobou a záležitostmi klienta. Zákonodárce by měl proto termíny sjednotit nebo naopak přesně vymežit a odlišit.

V případě porušení, zákon nestanoví pro banku žádný konkrétní postih. Případný postup je proto možné jenom domýšlet. V kapitole o právních důsledcích porušení bankovního tajemství zmiňují náhradu škody podle obchodního zákoníku, vyplývající z nedodržení obligačního vztahu. Je však možné požadovat náhradu i v rámci obecných ustanovení občanského zákoníku, obzvláště když by smluvní vztah ani nevznikl, nebo v případě zásahu do osobnostních práv klienta. Vše bude záviset na konkrétním posouzení situace a pro jaký právní krok by se klient rozhodl. V praxi si však umím lépe představit např. mimosoudní dohodu, která by mohla zabránit případné mediální sledovanosti soudního procesu a tím i ohrožení dobré pověsti banky.

V evropských souvislostech se neustále hovoří o tom, že bankovní tajemství bude definitivně prolomeno. Tak černě bych to s ním do budoucna neviděla, ale zároveň nevylučuji, že okruh výjimek, kdy ho lze legálně prolomit bude tak široký, že bude zaveden již zmíněný negativní výčet.

Z výše uvedeného vyplývá, že bankovní tajemství by zasloužilo několik důležitých změn. Zejména lepší vymezení objektu a sjednocení nebo vysvětlení dalších sporných pojmů. Hlavním cílem by mělo být vytvořit komplexnější přehled a zjednodušit celkovou orientaci v konkrétních ustanoveních.

11. Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo provést analýzu bankovního tajemství v jeho nejširším slova smyslu a přestavit jeho komplexní přehled. V práci jsem vysvětlila řadu důležitých pojmů, bez nichž nelze definici bankovního tajemství správně aplikovat. Z práce je jasně vidět propojenost bankovního tajemství s řadou jiných právních předpisů. Jsou to právě tyto další zákony, které bankovní tajemství doplňují a upřesňují dané výjimky, kdy lze bankovní tajemství legálně prolomit. Kromě stanovených výjimek se věnuji i případům, kdy je nejedná o porušení bankovního tajemství, jako například postoupení pohledávky bankou. Zároveň porovnávám ochranu informací v BankZ a obecnou úpravu ochrany osobních údajů podle ZOOÚ. Ve své práci zmiňuji i oprávnění banky vyměňovat si určité informace o klientech prostřednictvím např. Bankovních a nebankovních registrů či Centrálního registru úvěrů. Prostřednictvím těchto registrů banky mohou předcházet škodě, která by jim díky nevěrohodnému klientovi mohla vzniknout.

V posledních letech se stalo bankovní tajemství velmi diskutovaným pojmem. V médiích se objevily informace, že Evropský parlament by chtěl bankovní tajemství definitivně prolomit. Jako malý průlom shledávám již schválení Směrnice č. 2003/48/EHS o společném systému zdanění příjmů z úspor úrokového charakteru, která byla přijata nejen členskými zeměmi EU. Ta upravuje vzájemnou automatickou výměnu informací o příjmech z úspor daňových rezidentů EU, kteří obdrží příjmy z úspor ve formě vyplácených úroků v jiném členském státě EU než je stát, ve kterém jsou daňovými rezidenty. Záměr Evropské unie je jednoznačný, usiluje o větší transparentnost bankovníctví a vzájemnou spolupráci při odhalování finančních podvodů a daňových úniků.

V kapitole bankovní tajemství *de lege ferenda* popisují nedostatky současné právní úpravy. Zákodárci bych navrhovala zejména přesně vymežit objekt bankovního tajemství, práva a povinnosti bank, a v neposlední řadě stanovit konkrétní sankce v případě jeho porušení. Současná právní úprava se totiž k možným následkům porušení bankovního tajemství staví dosti neurčitě. Hlavním cílem by mělo být vytvoření komplexnějšího přehledu a zjednodušení celkové orientace v jednotlivých ustanoveních.

Jak uvádím na začátku své práce, bankovní tajemství se týká každého z nás. Je součástí každodenního bankovního styku a jeho zachování je pro vztah klienta a banky to nejdůležitější. Musíme se uvědomit, že bankovní tajemství se nevztahuje pouze na informace, které mají nějakou materiální hodnotu.

Cílem mé práce bylo proniknout do dané problematiky a vytvořit ucelený přehled, což se mi doufám zdárně podařilo.

Bibliografie

Knihy

- BAKEŠ, Milan a kol. *Finanční právo*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. 498 s.
- BARÁK, J., MATAJ, J., ZAGAR, T. *Zákon o bankách s komentářem*. Praha: ASPI Publishing, s.r.o., 2001. 225 s.
- BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. a kol. *Kurs obchodního práva. Obchodní závazky*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. 427 s.
- CRANSTON, Ross and contributors. *European Banking Law: The Banker- Customer relationship*, LLOYD'S OF LONDON PRESS LTD. 1993, s. 185-189.
- DVOŘÁK, Petr. *Bankovníctví pro bankéře a klienty*. 3. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2005. 681 s.
- DVOŘÁK, Petr. *Komerční bankovníctví pro bankéře a klienty*. 2. vydání. Praha: Linde Praha a.s., 2001. 471 s.
- JAROSLAV BUREŠ, J., DRÁPAL, L., KRČMÁŘ, Z. a kolektiv. *Občanský soudní řád*. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 2120 s.
- JIRKŮVOVÁ, Margita, MAREK, Karel, TOMÍČKOVÁ, Silvie. *Banky, bankovní služby, burza*. 1. vydání. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. 242 s.
- KALABIS, Zbyněk. *Bankovní služby v praxi*. 1. vydání. Brno: Computer Press, a. s., 2005. 156 s.
- LIŠKA, Petr. Objekt právní úpravy bankovního tajemství a povinnost mlčenlivosti, *Pocta Milana Bakešovi k 70. narozeninám*. Praha: Leges, s.r.o., 2009. s. 218-224.
- LIŠKA, Petr. *Zákon o bankách a předpisy související. Zákony s poznámkami*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 1999. 677 s.
- PIHERA, V., SMUTNÝ, A., SÝKORA, P. *Komentář k zákonu o bankách*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 499 s.
- POLIDAR, Vojtěch. *Management bank a bankovních obchodů*. 2. vydání. Praha: Vydavatelství Ekopress, s.r.o., 1999. 450 s.
- ŠÁMAL, P. a kolektiv. *Trestní řád. Komentář*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 79-91.
- ŠVESTKA, J., JEHLIČKA, O., ŠKÁROVÁ, M., SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. 10. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 361- 363.

- ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKAROVÁ, M., HULMÁK, M. *Občanský zákoník I, II. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. beck, 2009, s. 1568.

Odborné články

- GRULICH, Tomáš. Postoupení pohledávky a bankovní tajemství, *Právní rádce*, 2001, č. 10, s. 32-35.
- LINHART, T., NĚMEČEK, P. Soudy cizích států, Zákaz postoupení pohledávek ze smlouvy o půjčce z důvodu porušení bankovního tajemství. *Právní rozhledy*, 2005, č. 5, s. 187-190.
- MATES, Pavel. Bankovní tajemství a ochrana osobních údajů. *Obchodní právo*, 1999, č. 9, s. 2- 6.
- OLSON, Otto. Bankovní tajemství v České republice a v dalších zemích, *Daně a finance*, 2008, č. 3, s. 12.
- PROCHÁZKA, Marek. Švýcarské bankovní tajemství. *Bankovníctví*, 1996, č.15, s.19-23.

Právní předpisy, podzákoné právní předpisy a judikatura

- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 158/1989 Sb., o bankách a spořitelnách, ve znění účinném do 31. ledna 1992 (zrušen zákonem č. 21/1992 Sb.).
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů.

- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů.
- Vyhláška ČNB č. 164/2002 Sb., o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi České národní banky - Centrální registr úvěrů, ve znění pozdějších předpisů
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2008, sp. zn. 29 Odo 1613/2005.
- Rozhodnutí Krajského soudu v Brně ze dne 15. srpna 1994, sp. zn. 18 Co 88/94.

Internetové zdroje

- Česká bankovní asociace [cit. 6. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.czech-ba.cz/o-cba>>
- Věstníku ČNB č. 10/1998. [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na <http://www.cnb.cz/miranda2/export/sites/www.cnb.cz/cs/legislativa/vestnik/1998/download/v_1998_10.pdf>
- Informační memorandum Bankovního registru klientských informací [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na <<http://www.cbcb.cz/cz/ke-stazeni-1404041405.html>>
- Informační memorandum Nebankovního registru klientských informací (pro klienty nebankovních věřitelských subjektů) [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na <<http://www.llcb.cz/sqlcache/20111001-c-informacni-memorandum-nrki.pdf>>
- Centrální registr úvěrů [cit. 30. prosince 2011]. Dostupné na <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financi_trh/centralni_registr_uveru/index.html>
- Provozní a lokalizační údaje o komunikaci zákazníků [cit. 9. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.policie.cz/clanek/provozni-a-lokalizacni-udaje-o-komunikaci-zakazniku.aspx>>
- KÁLAL, Jan. *Tajné služby mají získat přístup k údajům z bankovních účtů, návrh posoudí vláda* [online]. 31. října 2011 [cit. 9. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.mediafax.cz/politika/3309909-Tajne-sluzby-maji-ziskat-pristup-k-udajum-z-bankovnich-uctu-navrh-posoudi-vlada>>
- ZÁMEČNÍK, Petr. *Švýcarská banka: Záruka diskrétnosti* [online]. 2. listopadu 2006 [cit. 8. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.mesec.cz/clanky/svycarska-banka-zaruka-diskretnosti/>>

- Přežije tradiční švýcarské bankovní tajemství [online]. 15. července 2009 [cit. 8. ledna 2012]. tyden.cz, Dostupné na <http://www.tyden.cz/rubriky/byznys/svet/prezije-tradicni-svycarske-bankovni-tajemstvi_129314.html>
- HUNAL, T. a Frisch, P. *Pozor na výměnu informací* [online]. 25. května 2009 [cit. 8. ledna 2012]. Dostupné na <<http://www.pwc.com/cz/cs/clanky-2009/pozor-na-vymenu-informaci.jhtml>>
- LINC, Ondřej. *Švýcarská bankovní tajemství jsou ohrožena, nejen Němci chtějí informace* [online]. 4. října 2010 [cit. 8. ledna 2012]. lidovky.cz, Dostupné na <http://byznys.lidovky.cz/svycarska-bankovni-tajemstvi-jsou-ohrozena-nejen-nemci-chteji-informace-1qm-/moje-penize.asp?c=A101004_163327_moje-penize_kik>
- Peněžní služby České pošty [online]. cpost.cz, [cit. 24. listopadu 2010]. Dostupné na <<http://www.cpost.cz/cz/sluzby/penezni-sluzby/>>
- FIALKOVÁ, Lenka. *Unie si posvítí na střadatele* [online]. 12. srpna 2004 [cit. 9. ledna 2012]. Dostupné na <http://ekonom.ihned.cz/3-14748550-Unie+si+posv%EDt%ED+na+st%F8adatele-400000_d-f4>
- Informace k uplatňování Směrnice Rady 2003/48/ES o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb. Ministerstvo financí ČR [online]. 13. června 2005 [cit. 20. ledna 2012]. Dostupné na <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/dc2_dane_18041.html>

Další zdroje

- Kodex chování mezi bankami a klienty, Standard č. 19/2005.
- Systém ASPI: Postoupené pohledávky a bankovní tajemství.
- Vnitřní předpis nejmenované české banky.

Summary

The purpose of my thesis was an analysis of banking secrecy in its broadest sense and to provide its comprehensive overview. Bank secrecy is regulated in Article 38 Act on Banks. In my thesis I had to explain a lot of important concepts, without them we cannot correctly apply the definition of bank secrecy. As you can see, the bank secrecy is connected with many other legal regulations. These other legal regulations amplify and clarify the bank secrecy and legal exceptions, when you can legally break the bank secrecy.

I also describe an opportunity for the banks to exchange some information about their clients, such as banking and non- banking registers and the Central Credit Register. Through these registers may banks prevent damage that could arise.

In recent years, banking secrecy has become a discussed concept. In the media there were reports that the European Parliament would like to finally break the bank secrecy. As a little break I have found already approved Council Directive 2003/48 EC on taxation of savings income in the form of interest payments, which was adopted not only by the EU member states. In the chapter banking secrecy de lege ferenda I was describing deficiency of the current legislation. The legislators should define more exactly the object of banking secrecy, the rights and obligations of banks and establish a specific penalty in the case of breach.

As I explained at the beginning of my thesis, bank secrecy concerns all of us. It's a part of everyday banking transactions and its maintaining is the most important issue for the relationship between the client and the bank.

The aim of my thesis was to describe and explain the issue of bank secrecy and create a comprehensive overview, which I hope I have successfully managed.

Shrnutí

Cílem mé diplomové práce bylo provést analýzu bankovního tajemství v jeho nejširším slova smyslu a představit jeho komplexní přehled. Bankovní tajemství je upraveno v ustanovení §38 zákona o bankách. Ve své práci jsem vysvětlila řadu důležitých pojmů, bez nichž nelze definici bankovního tajemství správně aplikovat. Jak můžete vidět, bankovního tajemství je propojené s mnoha dalšími právními předpisy. Jsou to právě tyto další zákony, které bankovní tajemství doplňují a upřesňují dané výjimky, kdy lze bankovní tajemství legálně prolomit.

Ve své práci zmiňuji i oprávnění banky vyměňovat si určité informace o klientech prostřednictvím např. Bankovních a nebankovních registrů či Centrálního registru úvěrů. Prostřednictvím těchto registrů banky mohou předcházet škodě, která by mohla vzniknout. V posledních letech se stalo bankovní tajemství velmi diskutovaným pojmem. V médiích se objevily informace, že Evropský parlament by chtěl bankovní tajemství definitivně prolomit. Jako malý průlom sledávám již schválení Směrnice č. 2003/48/EHS o společném systému zdanění příjmů z úspor úrokového charakteru, která byla přijata nejen členskými zeměmi EU. V kapitole bankovní tajemství de lege ferenda popisují nedostatky současné právní úpravy. Zákodáři bych navrhovala zejména přesně vymežit objekt bankovního tajemství, práva a povinnosti bank, a v neposlední řadě stanovit konkrétní sankce v případě jeho porušení. Jak uvádím na začátku své práce, bankovní tajemství se týká každého z nás. Je součástí každodenního bankovního styku a jeho zachování je pro vztah klienta a banky to nejdůležitější. Cílem mé práce bylo proniknout do dané problematiky a vytvořit ucelený přehled, což se mi doufám podařilo.

Seznam klíčových slov

- bankovní tajemství, bankovní obchody, peněžní služby, povinnost mlčenlivosti, klient, zákon o bankách

List of key words

- banking secrecy, banking transaction/ trades, financial services, duty of confidentiality, client/customer, Act on Banks